

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE AUDITCOMMISSIE DORDRECHT D.D. 7 APRIL 2021

Voorzitter: dhr. De Looze
Griffiemedewerker: dhr. Bakker
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Boersma (ChristenUnie/SGP)
Mevr. Van den Bergh (PvdA)
Mevr. Van Eck (Beter Voor Dordt)
Mevr. Koene (Gewoon Dordt)
Dhr. 't Lam (SP)
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)
Dhr. Noldus (VVD)
Dhr. Oostenrijk (CDA)
Dhr. Polat (D66)
Dhr. Wisker (VSP)
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Ambtelijke ondersteuning: C. Beemer, J. Verschoor, M. van der Bom, H. van den Beukel,
A. Besseling (stadscontroller), C. van Vliet
Overig: M. Steehouwer (accountant BDO), S. Goud (adviseur)

Opening

1. Opening, mededelingen en vaststellen agenda

De voorzitter: Goedenavond allemaal, welkom bij de auditcommissie van 7 april 2021. Ik start even met het opnoemen van alle aanwezigen, deze punt 1, opening. Ik start links bovenin bij Clark Beemer. Ik zie Harco Bakker, Joyce Verschoor, ondersteuning. De heer 't Lam, de heer Oostenrijk, Marieke van Eck, Marike van der Bom, Frans-Bauke van der Meer, Jacqueline van den Bergh, Ahmet Polat, Hans van den Beukel. Robin Noldus, welkom. André Besseling, Jan Willem Boersma, Marc Steehouwer en Jan-Willem Wringer. Irene Koene en Jack Wisker en Cor van Vliet. Dan heb ik denk ik iedereen gehad.

2. Vaststellen van het concept verslag en de besluitenlijst van 10 februari 2021

De voorzitter: Dan ga ik door naar het vaststellen van het concept verslag en de besluitenlijst van 10 februari. Kunnen wij deze zo vaststellen? Oké.

Stukken ter bespreking

3. Toelichting en procesvoorstel rechtmatigheidsverklaring

De voorzitter: Dan ga ik door naar de agenda. Ik moet wel erbij zeggen dat we een vrij strakke agenda hebben. Dus voor dit punt, ja, maximaal 15 minuten. En ik wil graag de heer Steehouwer en de heer Besseling het woord geven voor agendapunt 3.

De heer Steehouwer: Dank u wel, voorzitter, goedenavond. Ik ga de presentatie op het scherm delen. Als eerste een aantal slides vanuit mij als accountant, en daarna volgt er een drietal slides vanuit André, en dan zal hij de presentatie overnemen. Is mijn presentatie zichtbaar?

De voorzitter: Ja, ja.

De heer Steehouwer: Prima. Eerst even te beginnen bij de rechtmatigheidsverantwoording, stand van zaken. De stand van zaken is dat deze nog steeds niet formeel door de Tweede Kamer is, qua wetgeving. Alle signalen wijzen er echter wel op dat dat op niet al te lange termijn alsnog gaat gebeuren. De verwachting is dat het de eerste helft van dit jaar zeker zal hebben plaatsgevonden, en dat invoering nog steeds 2021 is naar verwachting. Er gaan allerlei, ja, geluiden en signalen die kant op. En dat is ook de rede dat wij dit nu ook in overleg hebben geagendeerd, omdat er eigenlijk gewoon echt aan de slag gegaan moet worden met alle voorbereidingen van dien. En daar gaat deze presentatie ook in het bijzonder over. U ziet hier een aantal links naar uitingen die meer, ja, inzicht geven. De commissie BBV, onze Sectorcommissie Decentrale Overheden van de beroepsgroep van de registeraccountants. Commissie BADO heeft al een notitie uitgebracht, en de VNG ook, waarin allerlei handreikingen zijn opgenomen. Ik zal deze presentatie via de heer Bakker ook delen, dat u via de links ook de betreffende informatie kunt raadplegen. Om één en ander goed te kunnen kaderen voor u als raad, dan leek het me goed om te starten met twee modellen waarbinnen zeg maar de rechtmatigheidsverantwoording tot stand kan komen. Ja, ik doe dat kort, omdat dit vrij theoretisch is, en naar mijn inschatting voor u als gemeente Dordrecht eigenlijk weinig keuzemogelijkheden zijn. Maar de keuzes die er zijn, leiden ook wel tot andere besluitpunten voor u als raad. Je hebt model één, daarbij wordt een separate rechtmatigheidsadministratie gevoerd, waarbij dus expliciet wordt geregistreerd in hoeverre verordeningen, wetten en ook statuten, een treasurystatuut, bijvoorbeeld, inkoopbeleid van uw eigen gemeente wordt gevolgd. Dat is een rechtmatigheidsadministratie die nu niet wordt gevoerd. En dat is dan voor mij ook de rede om hier niet te lang bij stil te staan, omdat dat voor 2021 al helemaal geen optie is. En ik heb tot nu toe, en ook mijn collega's niet, geen enkele gemeente aangetroffen die dit op deze manier wil gaan doen of kan gaan doen. Dat heeft ook wel met de omvang van de gemeente te maken. Model twee sluit veel beter aan op de huidige inrichting van uw organisatie. En dat gaat ... Dat zoomt met name in vanuit de verbijzonderde interne controlerol om achteraf vast te stellen dat transacties rechtmatig hebben plaatsgevonden. En dat is ook feitelijk een situatie die nu al van toepassing is als het gaat om interne toetsingen die ook wel in het verlengde van de accountscontrole plaatsvinden binnen uw eigen organisatie. En de heer Van den Beukel is in deze vergadering aanwezig als auditor rechtmatigheid, die deze werkzaamheden ook al uitvoert, maar dan meer ten behoeve van de accountantscontrole. Het model één. Ik zoom even in op het linker bovendeel. De gemeenteraad is kader stellend. Dan zou je een drietal besluitpunten hebben te nemen. Nou, neem dit voor kennisgeving aan zou ik

zeggen. Dan gaan we nu naar model twee. En hier ziet u een extra punt bij staan. Ik ga hier ietsje langer bij stilstaan om het ook voor u helder te maken. Kijk, de rechtmatigheidsverantwoording is een verantwoording van het college aan u als raad, waarin het college expliciet, ja, rapporteert in hoeverre zij heeft geopereerd binnen de kaders die u als raad stelt. En die kaders die u stelt, dat zijn eigenlijk alle Europese wetten, alle nationale wetten die sowieso voor de gemeente van toepassing zijn. Maar ook de lokale verordeningen die u als raad heeft aangenomen en die dus nog geldingskracht hebben. Die neemt u nu ook altijd al op in het normenkader. En dat normenkader dat hanteert uw accountant, ik dus met mijn team, als norm voor het uitvoeren van de jaarrekeningcontrole. Maar die zal dus het college en de ambtelijke organisatie in het vervolg expliciet zelf ook moeten gaan toepassen om vast te stellen in hoeverre het college rechtmatig heeft gehandeld. Dus het normenkader met alle regeltjes waarbinnen het college moet werken. Binnen dat normenkader is een beperkte keuzevrijheid. U kunt zich voorstellen dat Europese wetgeving en nationale wetgeving, die moet je toepassen. Dus die kun je ook niet uit het normenkader weglaten. De keuzevrijheid die er is, is om aan de hand van een toetsingskader in feite per verordening die u zelf heeft vastgesteld, die dus alleen voor de gemeente Dordrecht geldt, om daarbinnen aan te geven wat u belangrijk vindt en wat bijvoorbeeld niet of minder belangrijk is, en daarmee buiten de scope van de werkzaamheden in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording kan blijven. En dat ten aanzien van het normenkader. Dan hebben wij wat eerder in het '...' ook al met u besproken de materialiteit. Dat is de grens waarboven geconstateerde fouten leidt tot een ander oordeel van de accountant. Die materialiteit komt ook terug in de rechtmatigheidsverantwoording. En vergeef me dat het best wel technisch is, maar ik denk wel dat het heel goed is om dat, ja, mee te wegen in alle besluitpunten die u nog, ja, voor u voorgeschoteld krijgt. De verantwoordingsgrens is de eerste. U moet zich voorstellen dat de rechtmatigheidsverantwoording is een los document in de jaarstukken, dus een aparte, laat maar zeggen paragraaf van één A4, waarin een standaardtekst, die de commissie BBV ook al heeft gepubliceerd, is opgenomen. Alle geconstateerde fouten boven dit percentage, dus ergens tussen 0% en 3%, wat u gaat kiezen, moeten in die verantwoording worden toegelicht. U kunt zich voorstellen dat op het moment dat daar bijvoorbeeld een 0,5% wordt gekozen, dat dat leidt tot een hogere mate van detail, dan wanneer dat 3% is. Dus daar zit een bepaalde speelruimte, en daar ga ik straks nog iets nader op in, ja, die u kunt benutten, maar die ook een keerzijde heeft. Dus 0% tot 3% is het percentage wat echt gekoppeld zit aan het verantwoordingsdocument zelf. Dan ga ik even naar puntje 4, rapporteringstolerantie. Die hebben wij ook met elkaar afgesproken in het kader van de jaarrekeningcontrole. Wij rapporteren op uw verzoek alle controleverschillen boven de €300.000 in ons accountantsverslag. Deze rapporteringstolerantie die u hier op de sheet ziet staan, dat is de grens die u aan het college geeft om fouten boven dat bedrag toe te lichten in een paragraaf bedrijfsvoering. U moet u voorstellen dat het college in een paragraaf bedrijfsvoering een beschrijving gaat opnemen van wat zij heeft gedaan om tot rechtmatigheidsverantwoording te komen. En alle fouten die niet in die 0% tot 3% range vallen, maar die wel boven uw ondergrens vallen, de rapporteringstolerantie, die moeten worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. Dus dat is een keuze die u ook heeft. En ik zie over het algemeen gebeuren dat die in harde euro's is bepaald en niet zozeer in

een percentage. Dan ziet u in groen staan, nauwkeurigheid intern onderzoek. En dat is een hele belangrijke, want feitelijk is dit doorslaggevend in de hoeveelheid werk die de ambtelijke organisatie voor het college moet doen om tot die verantwoording te kunnen komen. En mijn advies is, sluit daarbij zoveel mogelijk aan bij BADO. En BADO schrijft aan accountants voor met welke, ja, fijnmazigheid de controle moet plaatsvinden. En de controle is met 95% zekerheid. Dus wij geven geen absolute zekerheid, maar met 95% betrouwbaarheid trekken wij onze conclusie in onze controleverklaring. Wij adviseren om op dat niveau ook te blijven zitten, omdat je dan ook je steekproef goed kunt evalueren. En de materialiteit die u ziet staan is nodig om de steekproefomvang voor de organisatie ook te kunnen bepalen. En de 1% die u hier ziet staan, die sluit ook weer aan bij de materialiteit die wij als accountant moeten toepassen. Dus feit... Mijn advies zou zijn, houdt deze 1% en 95% neem die over uit het BADO. Simpelweg vanwege het feit dat dat exact aansluit op de diepgang van de accountantscontrole, en daarmee dus ook de werkzaamheden die de organisatie moet doen, ja, één op één te relateren zijn dan het werk wat wij als accountant moeten doen in het kader van de jaarrekeningcontrole. Dat even over de percentages en het normenkader. Deze vier punten die moet u als raad kader stellend besluiten om het college aan de slag te kunnen laten gaan en verantwoording te kunnen laten afleggen. Ja, heel kort ga ik nog even in op de cirkels die u op deze sheet ziet staan. De kleinste cirkel, dat is de lijnorganisatie. Dat zijn alle bezigheden die de organisatie heeft en doet om alles in goede banen te leiden binnen de ambtelijke organisatie en binnen de gemeentegrenzen. En daar ziet u ook in onze managementletter de rapportage over. Vervolgens is er de verbijzonderde interne controle. Dat is een persoon of een afdeling buiten de lijn, dus die heeft niks te maken met het aangaan van inkooptransacties of het verstrekken van subsidies. Maar die doet niet anders dan toetsen dat alles wat binnen de donkergrijze cirkel gebeurt, dat dat conform de regels, het normkader, maar ook andere regels, plaatsvindt. En dat samen leidt uiteindelijk tot de rechtmatigheidsverantwoording van het college. Ik denk dat dat even in essentie is wat u op deze sheet aantreft. Dan heb ik nog één andere sheet van welke acties komen er nu aan en bij wie liggen deze acties.

De voorzitter: Even interruptie van Frans-Bauke. Eén vraag. En ja, voor de rest moeten we denk ik ook richting een afronding. Maar ...

De heer Van der Meer: Ja, ik had even één vraag, voorzitter, over die percentages waar het net over ging. Daar is een advies over gegeven om aan te sluiten bij de percentages die de accountant hanteert. Maar ik tast eerlijk gezegd helemaal in het duister over wat nou overwegingen zijn om eventueel een ander percentage te kiezen. Kunt u daar iets over zeggen? Wat zouden nou soorten argumenten zijn om te zeggen van, we gaan hoger of lager zitten.

De heer Steehouwer: Ja, hele heldere vraag, via de voorzitter. Kijk, punt 2 en punt 4, dat zijn feitelijk communicerende vaten. Dus mijn advies zou zijn, als je daar hoog gaat zitten in je percentage, betekent dat dat fouten niet snel in de rechtmatigheidsverantwoording komen. Maar doordat je een rapporteringstolerantie hebt die laten we zeggen op 3 ton of op 5 ton ligt, komen die alsnog ergens in de jaarstukken treft u die aan. Dus als je het hebt over als raad inzicht hebben in wat nu door het college allemaal is aangetroffen en gerapporteerd, dan bepalen punt 2 en punt

4 eigenlijk vooral van, ja, waar kunt u dat straks terugvinden. Staat het in de verantwoording of staat het verderop in de paragraaf bedrijfsvoering. De argumenten voor en tegen om qua nauwkeurigheid van het intern onderzoek, derde punt, te variëren. Ja, enerzijds heb je natuurlijk te maken met, vindt u de diepgang voldoende indien wordt aangesloten bij BADO, dus bij de accountantscontrole, zoals die nu plaatsvindt. Geeft u dat voldoende vertrouwen in een transparante en complete verslaglegging? Dat is een overweging om hoger of lager te gaan zitten. Minder vertrouwen, dan zou je zeggen, een lager percentage, want dan heb je dus meer werk voor de ambtelijke organisatie, maar dus ook meer, ja, onderzoek gedaan om tot je conclusie te komen. En ik zeg het al hè, op het moment dat je dus die 1% bijvoorbeeld een 0,5% maakt, ja, dat is een minimale factor 2 aan inspanning die de ambtelijke organisatie moet leveren om met steekproeven al dat werk uit te voeren en conclusies te kunnen trekken. De betrouwbaarheid van 95%, daar kan je eigenlijk niet aan tornen, omdat wij uiteindelijk in onze accountantscontrole ook wel iets moeten kunnen zeggen over, is nou voldoende gedaan om tot de conclusie te komen. Dus kort gezegd, er zit een spanningsveld tussen hoeveel zekerheid wilt u als raad en hoeveel belasting legt u bij de ambtelijke organisatie.

De voorzitter: Ik zie een vraag van Jan Willem Boersma, ChristenUnie.

De heer Boersma: Ja, voorzitter, dank u. Ik heb nog even een vervolgvraag op dat bedrag dan, die 3 ton voor die rapporteringstolerantie. Het stuk wat daarachter zit staat daar bij 3 ton, alle individuele bevindingen boven dit bedrag worden gerapporteerd. Volgens mij hebben we daar al eens keer eerder in onze commissie naar gevraagd, van ja, hoe zit het dan als je bedragen hebt die lager dan die 3 ton zijn? Zeg dat je allemaal onrechtmatige dingetjes hebt van 2,5 ton, en dat zijn er bijvoorbeeld heel veel, maar die komen niet boven die 3 ton uit. Krijg je dan dat soort dingen ook in beeld?

De heer Steehouwer: Ja, omdat je die moet clusteren per post of proces. Even een voorbeeld. Stel dat wij in de jaarrekeningcontrole de voorzieningen controleren. En in één voorziening treffen we een fout aan van 2 ton en in een andere voorziening een fout van -4 ton, en in een derde een fout van -6 ton. Dan moet je op voorzieningenniveau moet je die ... Of op jaarrekeningpostniveau saldeer je die, en dat zet je af tegen de 3 ton. Maar uiteindelijk moet je de individuele fouten, dat kunt u zeg maar vragen aan het college, ja, wij willen individuele fouten zien of wil je fouten op procesniveau bijvoorbeeld zien. Dus enerzijds gaat het om het bedrag, maar het gaat ook om, wil je elke regel die fout is boven dat bedrag zien, of wil ze eerst laten salderen en dan afzetten tegen die grens. Dat is wel een keuze die u heeft als raad. Kijk, de keerzijde is natuurlijk, je weet natuurlijk niet wat je gaat tegenkomen, maar het zou best kunnen zijn dat je daar dan hele waslijsten aan punten in de paragraaf bedrijfsvoering krijgt op het moment dat je niet naar een bepaalde groepering gaat toewerken. Maar ja, dat zijn echt dingen we met elkaar moeten gaan ontdekken. Kijk, het enige wat wij nu weten is, vanuit de jaarrekeningcontrole van afgelopen jaren, dat daar niet heel veel rechtmatigheidsbevindingen zijn. Maar het hangt ook weer af van uw normenkader, wat u daar bijvoorbeeld nog aan toevoegt ten opzichte van hoe het tot nu toe gaat, of dat er bijvoorbeeld nieuwe verordeningen zijn die, nou ja, wel tot fouten leiden en die we tot

nu toe niet hebben ... Dus het is ... Sommige dingen zijn ook echt wel een beetje in het duister tasten en gaan ervaring, om het maar zo te zeggen.

De heer Boersma: Oké. Ja, duidelijk. Bedankt.

De heer Steehouwer: Dan ga ik naar de laatste sheet, van ja, wat komt er op u af. Nou, de eerste vier punten hebben we genoemd, dat zijn de besluitpunten voor u als raad. En tegelijkertijd moet het college ook met de organisatie aan de slag, en daar is gelukkig ook al een start mee gemaakt. Nou, opstellen van de risicoanalyse, intern controleplan. Nou de tweede, daar ligt al een hele goede basis van 2020 die nog verrijkt kan worden met een risicoanalyse, zoals u ook in onze managementletter heeft kunnen lezen. Er moet een planner opgesteld worden waarbij met name aandacht moet zijn voor wanneer in het jaar ga je al een deel van de werkzaamheden uitvoeren, en ook welke werkzaamheden moet je uitvoeren om uiteindelijk met voldoende diepgang conclusies te kunnen trekken. En dat betekent dus ook iets voor de ambtelijke bezetting. Dus ik heb dat er ook achter gezet, wat betekent dit voor uw formatie? Dat is echt een heel relevante vraag die direct gekoppeld is aan de percentages. En monitoren van de voortgang, omdat je natuurlijk echt achteraf toets en dus niet kunt herstellen, maar alleen maar kunt constateren. Dat betekent, als je een jaar wacht en dan pas gaat toetsen, dan kun je tussentijds niet bijsturen. Terwijl je als je dat per kwartaal zou doen, kun je natuurlijk voor het volgende kwartaal bepaalde aanpassingen in het proces doorvoeren. Tot zover, voorzitter, mijn deel van de presentatie. Misschien goed om nog heel even te checken of er vragen zijn.

De voorzitter: Ja, goed idee. Al hebben we daar qua tijd niet heel veel ruimte voor. Maar ...

De heer Steehouwer: Ik weet niet of er nu vragen zijn, anders geef ik André het woord, via de voorzitter.

De voorzitter: Ja, ja.

De heer Wisker: Voorzitter?

De voorzitter: Er is één vraag hoor ik, Jack. Ja.

De heer Wisker: Ja, ik had al een tijdje in de chat me gemeld, maar je hebt het waarschijnlijk niet gezien. Ik zit nog even met die verantwoordingsgrens, even of ik dat voor mezelf helder heb. Is het zo dat als we zouden kiezen voor een verantwoorde ... Of is het zo dat als je kiest voor een verantwoordingsgrens van zeg 1%, dat je dan een A4'tje krijgt die verder nog binnen die rapportering valt. En als je voor 3% kiest, dan je dan twaalf A4'tjes krijgt die binnen die materialiteitsgrens valt? Of zie ik dat verkeerd?

De heer Steehouwer: Nou, ik denk dat het eerder andersom is.

De heer Wisker: Andersom.

De heer Steehouwer: Kijk, als je een lagere verantwoordingsgrens hebt heb je ook eerder bevindingen te melden.

De heer Wisker: Ja, ja.

De heer Steehouwer: Je moet zien, die verantwoordingsgrens, stel dat je die op 1% stelt, dan moeten alle bevindingen boven die 1% komen op het A4'tje. Als je die grens op 3% stelt, dan heb je dat je een fout hebt die boven de 3% zit, ja, die kans is gewoon een stuk kleiner. Dus daarmee zal het A4'tje ook een stuk leger blijven.

De heer Wisker: Oké, dus precies andersom. Dank je wel.

De heer Steehouwer: Dan zou ik zeggen, André, ik zit aan de knoppen, als jij het verhaal doet.

De heer Besseling: Dank je wel Marc, en goedenavond iedereen. Ik zal hier nog even extra licht erbij doen, dan ben ik iets beter zichtbaar voor u allen, denk ik. Misschien wil je meteen naar de tweede sheet gaan, Marc. Dank je wel. Om het tempo er een beetje in te houden. Zoals Marc al aangaf, onze accountant, komen er een aantal raadsbesluiten naar u toe. Dat zal in de vorm van een raadsvoorstel zijn. En ik noem ze hier nog een keer zoals ze ook in de sheet bij Marc stonden. Vier punten, vaststellen normenkader, besluiten van die percentage van die verantwoordingsgrens, het vaststellen van de materialiteit met het betrouwbaarheidspercentage en de rapporteringstolerantie ook in de paragraaf bedrijfsvoering. Ik weet dat u onlangs, of een aantal van u, in het presidium gesproken hebt met onder andere de gemeentesecretaris over het onderwerp werkdruk. Daar kwamen ook een paar vragen van u net langs, goh wat zijn nou effecten van besluiten die wij nemen. En onze accountant relateerde er ook al even aan. Hoe nauwkeuriger en meer in detail u geïnformeerd wilt worden, hoe meer werkzaamheden dat voor de ambtelijke organisatie natuurlijk met zich meebrengt. Vandaar dat, nou ja, het advies wat onze accountant geeft, en waar ik me eigenlijk wel bij aansluit, ook omdat dit natuurlijk een nieuw instrumentarium is voor iedereen, dat het misschien helemaal niet zo gek zou zijn om aan te sluiten op de normen zoals ze nu voor de accountantscontrole gelden. U kunt daar natuurlijk altijd andere besluiten in nemen. Besluit daar iets strenger in te zijn, nogmaals, dan zal dat meer werkzaamheden voor ons moeten betekenen. Bent u daar iets losser in, dat zou ook nog kunnen, dan zouden mogelijk wat ruimte kunnen vinden in onze interne controlewerkzaamheden. Dat is eigenlijk de strekking van deze sheet. En dan naar de laatste sheet. Dat is ook echt wel een vraag aan u als we verder gaan naar het proces. Nu we een stukje technische toelichting hebben gehad, zijn er twee vragen aan u. Hoe ziet u een vervolgbespreking voor u? Is dat nog een keer in een auditcommissie? Of is een commissie bestuur en middelen wat u betreft een logische? Aan de hand waarvan gaan we verder? Is dat een concept raadsvoorstel, ambtelijk voorbereid, vanuit het college, met een voorstel op de percentages zoals u ze net toegelicht kreeg. Of zijn er nog echt een aantal specifieke vragen die u eerst nog een keer, dan wel in een auditcommissie, dan wel in de commissie bestuur en middelen, wilt bespreken voordat wij met een concept raadsvoorstel kunnen komen? Dat laatste is echt een vraag aan u.

De voorzitter: Eerst een vraag aan u, de heer Besseling. En dan is de heer Polat als eerste aan de beurt. Twee vragen zijn er totaal.

De heer Polat: Dank, voorzitter. Voorzitter, de heer Besseling die zei daarnet dat los laten van, wat ruimer nemen van de kaders, dat dat de werkdruk zou kunnen verminderen, wat ook in het presidium is besproken. Mijn vraag is, waar denk jij aan? Want hoeveel FTE kan dat schelen? Even voor mijn beeldvorming.

De heer Besseling: Ja. Dank, de heer Polat, via de voorzitter. Dat is wat lastig inschatten. Kijk, wij hebben nu op dit moment twee formatieplaatsen aan echt interne controlewerkzaamheden. Dat is onze interne auditor, de heer Van den Beukel, en een ondersteunend FTE. Ik denk dat dat niet heel veel kleiner zal worden, ook al worden de percentages iets ruimer. Andersom denk ik dat het wel zo werkt. Als de percentages echt strenger worden, denk ik dat je zomaar één of twee extra FTE eigenlijk zou moeten aannemen om, nou ja, het hele control framework verder vorm te geven. Dat zijn een beetje de grootheden waar ik op dit moment aan denk.

De heer Polat: Oké. Voorzitter, mag ik daar een vervolg ...

De voorzitter: Natuurlijk, ja.

De heer Polat: Als ik het goed begrijp, het ruimer nemen van deze kaders is het niet bedoeld op dit moment om de werkdruk te verlagen, maar om de werkdruk die dan op jullie afkomt, om daar rekening mee te houden.

De heer Besseling: Zo is het, de heer Polat.

De heer Polat: Dank.

De voorzitter: Oké, dan de heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja. Dank, voorzitter. Aan de heer Besseling eigenlijk in essentie dezelfde vraag als die ik net al stelde. Ik ga ervan uit dat de werklust voor het apparaat natuurlijk één overweging is. Maar we gaan natuurlijk niet die norm verhogen of verlagen, alleen maar om de werkdruk hoger of lager te maken. Er moet een rede zijn om eventueel de normen scherper te stellen. En waar ik naar zit te zoeken is van, wat zou daar nou een plausibele rede voor kunnen zijn? Er is gezegd van, ja, dat gaat over hoeveel vertrouwen je hebt. Nou, ik heb een hele hoop vertrouwen, maar ik weet niet of mijn vertrouwen nou met één of twee of met drie procent correspondeert, om het zo maar te zeggen. Hoe krijg ik daar greep op. Zijn daar voorbeelden van? Of kunt u mij op een andere manier helpen?

De heer Besseling: Ja. Dank u, de heer Van der Meer, via de voorzitter. Dat vind ik best een lastige vraag. Ook omdat het eigenlijk voor iedereen nieuw is dit traject. En misschien kan onze accountant daar nog iets over zeggen. Ik ben ook nog wel een beetje zoekende naar waar precies de oorsprong is van dit voorstel. Is het een collectief van gemeenteraden geweest die heeft gezegd, wij zouden graag willen dat het college

een rechtmatigheidsverklaring afgeeft. Of zijn het wellicht colleges geweest die dat graag wilden? Of is het meer een, nou ja, een richtlijn van de landelijke overheid of wellicht vanuit een accountantsorganisatie die daar ... Want dat zou uw vraag enigszins in perspectief kunnen plaatsen. Wat is nou de achterliggende gedachte van het invoeren van deze rechtmatigheidsverklaring. En dat weet ik eerlijk gezegd niet zo goed. Maar misschien kan Marc daar iets over zeggen nog.

De heer Steehouwer: Ja, via de voorzitter uiteraard. Ja, in het verleden ... Ik praat ... Volgens mij is het een jaar of zes geleden, is er een commissie Depla geweest. En die hebben nagedacht over het afschaffen van de rechtmatigheidscontrole door de accountant en het bevorderen van de dialoog tussen college en raad. Dat is zeg maar het soort van Utopia geweest aan het begin van het hele traject. Nou we zijn heel wat jaartjes verder. En uiteindelijk, als je kijkt naar de uitkomst, heeft het zich bewogen van heel veel wegnemen bij de accountant en meer expliciet neerleggen wat er al was bij het college. En daar dus ook dialoog over voeren naar een en-en-verhaal. En het college moet met de raad in dialoog om tot die verantwoording te komen, en daar ook expliciet verantwoording over te nemen en af te leggen. En als accountant moet daar dan vervolgens nog een oordeel overheen worden gegeven dat die rechtmatigheidsverantwoording, nou ja, correct is. Dus het is vooral bedoeld om het college, ja, laten we zeggen vol in de wind te zetten bij de raad, in plaats van dat de accountant als enige zeg maar een uitspraak doet over rechtmatigheid. En ik zat verder nog wat na te denken over uw vraag. Kijk, door de communicerende vaten verantwoordingsgrens en rapporteringstolerantie zou u eigenlijk zonder heel veel te missen, kunnen zeggen, we zetten de verantwoordingsgrens op 3% en we stellen de rapporteringstolerantie op bijvoorbeeld die drie ton. En dat is natuurlijk aanzienlijk lager dan 3%. Maar om dat nou eens eerst het eerste jaar te proberen en dan aan het eind van 2021 te zien wat er dan allemaal in die paragraaf bedrijfsvoering staat. En dan weten we dus ook op het moment dat we de percentages lager hadden gesteld dan 3%, ja, dan hadden een aantal van die bevindingen niet in de paragraaf bedrijfsvoering gestaan, maar in de rechtmatigheidsverantwoording. Maar u heeft ze nog steeds transparant gerapporteerd gekregen, alleen de plaats wijzigt. En het percentage van 1% wat op accountantscontrole aansluit. Ja, als je daar aan gaat morrelen, zeg verlagen, ja dat heeft een significante impact op de, ja, de diepgang van het onderzoek door de ambtelijke organisatie, dus op formatie. Geeft op zichzelf niet meer zekerheid, maar u krijgt misschien wel meer bevindingen. Alles is natuurlijk naar rato van wat er gebeurd is.

De heer Van der Meer: Helder, dank u wel.

De voorzitter: Oké. In de chat hebben inmiddels heel veel mensen hun voorkeur al aangegeven zie ik, dat eigenlijk vrijwel iedereen voor een conceptvoorstel naar bestuur en middelen is. Dus dat is helder denk ik. Dan gaan we denk ik door naar het ... Ja, ook Frans, de heer Van der Meer, is het daarmee eens.

4. Bespreking over informatieveiligheid

5. Raadsinformatiebrief verantwoording ENSIA 2019 – Raadsinformatiebrief

De voorzitter: Dan gaan we denk ik door naar het volgende punt, de bespreking over ... Punt 4 en 5 over informatieveiligheid. En dan geef ik mevrouw Verschoor het woord.

Mevrouw Verschoor: Ja, goedenavond. En mevrouw Van der Bom.

De voorzitter: Ja, die komt ook in beeld zie ik. Welkom.

Mevrouw Verschoor: Ik en mijn collega Marike van der Bom verzorgen deze korte presentatie voor u. Mijn collega zal in ieder geval de presentaties starten. We hebben een korte presentatie gemaakt over zowel het thema ENSIA, eigenlijk de aanleiding voor het gesprek vandaag in de auditcommissie. Maar omdat het gaat over de resultaten van ENSIA van vorig jaar, de resultaten die wij op 1 juni vorig jaar moesten indienen, hebben we ook gemeend, ook in overleg met de griffie, om ook wat meer informatie te geven over informatieveiligheid in het algemeen en heel concreet wat Dordrecht daarin doet. Als er vragen zijn dan horen we het heel graag. Ja, heel kort naar de inhoud van deze presentatie, dat is sheet twee, Marike. Heb ik eigenlijk al uitgelegd. We zullen iets vertellen over informatiebeveiliging in het algemeen, en de baseline informatiebeveiliging overheid in het bijzonder. We gaan in op concrete maatregelen die wij in Dordrecht doen. We zoomen in op ENSIA. Wat dat is, waarom dat ook bedacht is. En we kijken met elkaar naar de resultaten van de ENSIA-audit van vorig jaar. Ik trap af en dat is de derde sheet. En daarin geven wij eigenlijk aan dat wat ons betreft dit onderwerp steeds belangrijker wordt. Was het tot voorkort redelijk ver van mijn bed. We hebben een aantal krantenkoppen van de afgelopen paar maanden verzameld, en dan ziet u ineens dat dit onderwerp veel in de krant staat, dat het ook dichtbij komt. Ook veel overheden, gemeenten die hier last van hebben. En wat je ook wel kan constateren is dat de impact groot is of hoog is, maar ook het afbreukrisico is hoog. Twee voorbeelden. Gemeente Hof van Twente, vorig jaar rond de kerst vijf dagen niet kunnen werken omdat ze te maken hadden met een hacker. En onlangs, ja, twee keer de GGD, terwijl ze toch al niet zo goed in het nieuws waren. Ja, twee keer een datalek in een systeem wat landelijk opereert. Ja, dat geeft wel aan dat het gebeurt en dat je er mee bezig moet zijn om te zorgen dat dat zo min mogelijk voorkomt. Marike.

Mevrouw Van der Bom: Ja. Informatiebeveiliging, waar gaat dat dan over. Midden in de driehoek staat data. Data zijn alle gegevens die we in onze systemen hebben zitten. En dat zijn allerlei verschillende soorten systemen. Dat gaat van stoplichten tot paspoorten tot, nou dus van alles en nog wat. Data van burgers, data van de gemeente. Ook data die bijvoorbeeld gaan over grondexploitatie, is een voorbeeld waar met name vertrouwelijkheid heel belangrijk is. Informatieveiligheid zien we over drie assen. De vertrouwelijkheid, dus dat alleen de mensen die er ook echt bij mogen erbij kunnen. Het gaat over integriteit. Dat wat er staat dat dat ook echt waar is. En over beschikbaarheid. En bijvoorbeeld die hack bij de Hof van Twente, dat was met name ging dat over beschikbaarheid. Want daar hadden ze de boel gegijzeld, dat betekende dat mensen er gewoon niet meer bij konden. Dit zijn de drie assen waar we over spreken als we het over informatiebeveiliging hebben. Nou dan zijn er allerlei soorten dreigingen en risico's. Hackers zijn natuurlijk het bekendst. Maar als je datacenter in een overstromingsgebied staat kan dat ook een hele belangrijke dreiging zijn. Kwaadwillenden of vreemden in het gebouw kunnen een dreiging betekenen. Maar ook collega's van buiten het werkveld die

misschien helemaal geen toegang zouden moeten hebben tot jouw dossier, zeker als het over privacygevoelige data gaat. Of daarstraks hadden we het ook over afbreukrisico, dingen die misschien wel in de krant terecht komen terecht komen, wat je niet zou willen. Nou ja, dat soort dingen dat wil je voorkomen. Dan nemen we daar maatregelen voor om dat te beheersen. En bij informatieveiligheid gaat het altijd over dat de maatregel, de kosten en de baten tegen elkaar afgewogen worden. Dus als je een systeem wat niet heel erg bedrijfskritisch is en waar niet heel erg gevaarlijke data in zit, als je daar miljoenen voor uit moet geven om dat heel erg goed te beveiligen, dan doe je dat niet. Maar als het systemen waar, nou ja, bijvoorbeeld data van burgers in zitten waar dan ... Zeker als dat dan ook nog eens een keer gevoelige data zijn, dan neem je die beslissing misschien wel. Dus we nemen altijd technische maatregelen die passen bij het risico. Nou, voorbeelden van technische maatregelen zijn bijvoorbeeld een firewall, waarmee je het verkeer wat via internet binnen kan komen kan reguleren. En tweestapsverificatie, dat kent iedereen denk ik ook wel, dat betekent dat je, bijvoorbeeld bij DigiD, niet alleen met een wachtwoord inlogt, maar dat je dan ook een code krijgt, of via SMS of via de app van DigiD. Nou dat soort maatregelen zorgen ervoor, bijvoorbeeld dat die beschikbaarheid alleen maar is voor mensen die daar ook echt bij horen. Dat zijn de technische maatregelen. Maar één van de grote dingen die in de informatieveiligheid door de jaren heen blijken, is dat hackers weliswaar hele grote storingen en dreigingen veroorzaken, maar dat de meeste fouten die gemaakt worden op het gebied van informatieveiligheid en ook van privacy, uit menselijk handelen voorkomen. Dat betekent dat je dus in je handelen als organisatie voortdurend je bewust moet zijn van je verantwoordelijkheid voor de integriteit en de veiligheid van die data. Dat betekent een aantal hele simpele dingen. Dat betekent bijvoorbeeld dat je altijd je scherm vergrendelt als je niet achter je PC zit. Ook dat je niet je dossiers laat liggen op een bureau als je even een uurtje in een vergadering gaat. Maar ook misschien wel niet, als het hele gevoelige data is, als je naar de wc toegaat. Dus we zien dan dus ook altijd dat organisaties die hun informatieveiligheid goed op orde hebben, dat die zowel technische maatregelen genomen hebben als ook hun mensen goed opgeleid hebben en zich zeer bewust hebben van informatieveiligheid. Dan is het normenkader waarmee we werken in de informatieveiligheid is de baseline informatiebeveiliging overheid. En dat geeft handvatten waarlangs wij onze informatieveiligheid kunnen inrichten. Waar bij privacy de AVG echt het wettelijk kader is waar precies in staat waar je aan moet voldoen, is het hele informatieveiligheidsveld is wat minder strak omlijnd. En dat heeft met twee dingen te maken. Aan de ene kant de gigantisch snelle ontwikkeling die er aan de hackerskant continue is. Dus iedere keer als de virusscanners bijvoorbeeld weer geüpdatet zijn, worden er weer nieuwe virussen gemaakt. Dat gebeurt op heel veel nog veel dieper technisch gebied gebeurt dat ook. En de andere rede is die ik straks noemde, dat we ook op basis van risico maatregelen nemen. Dus als er een heel klein risico is waar we heel veel geld tegenaan moeten gooien om dat risico te mitigeren, dan zullen we dat misschien niet doen. Maar als het juist iets heel belangrijks is, dan misschien wel. We hebben een heel kort filmpje om iets meer over de BIO te vertellen, want die kunnen dat veel sneller en veel efficiënter dan ik zelf. Ik hoop dat dat dadelijk goed te zien en te horen is. Ik ga hem even starten.

De heer ...: Ondernemers, burgers en overheden zijn meer verbonden dan ooit. Zij delen in toenemende mate gevoelige gegevens met elkaar online. Overheden gaan zorgvuldig en professioneel met deze gegevens om. Om de veiligheid verder te vergroten is sinds 1 januari 2019 de Baseline Informatiebeveiliging Overheid van kracht. Afgekort, BIO. Een baseline is een basisbeveiligingsniveau waarlangs gegevens passend worden beschermd. Tot 2019 hadden het Rijk, de gemeente, de provincies en de waterschappen een eigen baseline. De BIO vervangt de bestaande baselines informatiebeveiliging voor gemeenten, Rijk, waterschappen en provincies. Hiermee ontstaat één gezamenlijke baseline informatiebeveiliging voor de gehele overheid. De BIO is gebaseerd op de actuele en internationale regelgeving voor informatiebeveiliging en neemt risicomangement als uitgangspunt. Een gezamenlijke baseline voor overheidslagen biedt vele voordelen. Het vergroot veiligheid en vertrouwen en maakt een betere afstemming mogelijk in ketens van overheden en andere partijen. Het jaar 2019 staat in het teken van de overgang naar, en de start van de BIO. Om bestuurders en professionals te ondersteunen bij deze overstap is een interbestuurlijk ondersteuningsprogramma opgezet. Dit programma is bedoeld als stimulans voor een overheid brede implementatie van de BIO, zodat alle overheden vanuit één gemeenschappelijk kader werken. Kortom, één gezamenlijk basisniveau voor informatiebeveiliging. Helder, actueel en veilig. Meer weten over de BIO? Kijk op bio-overheid.nl. BIO, voor een veilige digitale overheid.

Mevrouw Van der Bom: Nou, dat was de BIO. Dus dat is de landelijke baseline waarlangs wij werken. Dan willen we wat voorbeelden geven van wat we dan in Dordrecht doen aan die veiligheid. En daarin gaan we niet in op de technische maatregelen die we allemaal nemen om onze service bijvoorbeeld te beveiligen. Het is in de informatieveiligheidswereld een goed gebruik om daar zo min mogelijk over te vertellen. Wat we wel kunnen vertellen is dat we bijvoorbeeld bezig zijn met de implementatie van Zivver. En Zivver is een manier om veilig te kunnen mailen. Als je gewoon mailt met burgers bijvoorbeeld over gevoelige onderwerpen, dan komen mailtjes terecht in allerlei accounts. Bijvoorbeeld van Hotmail of van Microsoft accounts. Dat betekent dat het op Amerikaanse servers terechtkomt en dat we de veiligheid daarvan niet meer kunnen garanderen. En Zivver is een systeem wat ervoor zorgt dat die documenten die je misschien veilig zou willen houden, dat die op een Nederlandse server beschikbaar blijven waar de burger, of de andere organisatie met wie je aan het mailen bent, hem kan downloaden. En de aanleiding hiervoor was de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, waar bijvoorbeeld ook onze burgemeester een rol heeft en waarin gegevens met hem gedeeld moeten worden die zeer vertrouwelijk van aard zijn. En een andere maatregel die we nemen is om in de organisatorische sfeer, om dus onze medewerkers steeds beter zich bewust te laten zijn van hun eigen verantwoordelijkheid, van hun eigen handelen. En op die manier zover proberen te krijgen dat onze medewerkers eigenlijk automatisch hun werk op een veilige manier doen en dat in hun systeem, nou ja, min of meer geïntegreerd krijgen. Even kijken. Deze was voor jou, Joyce.

Mevrouw Verschoor: Ja, want mijn collega heeft net uitgelegd dat informatiebeveiliging, informatieveiligheid, gaat dus aan de ene kant over technische maatregelen, andere

kant over de mens. Wij doen het ook niet altijd helemaal goed. Zijn wij ook bewust van de risico's die we lopen? Zoals u ook al heeft gemerkt heeft dit werkveld ook een heel eigen vocabulaire. Mitigeren. Ja, dat is inderdaad een woord wat heel veel gebruikt wordt om ervoor te zorgen dat je zeg maar ... Daarmee geven we aan dat we maatregelen kunnen nemen om risico's te verkleinen. Maar dat is vakjargon, dat zult u ook in de stukken die wij bij agendapunt 5 met u willen bespreken, ook terug zien. Op deze sheet willen we vooral met u in gesprek over, bent u zich bewust als raadslid welke risico's u in uw rol loopt? Nou, twee voorbeelden ook weer recent vanuit de krant. Onlangs natuurlijk de formatie op zijn gat. Maar zo zie je ook wel andere voorbeelden. Ik weet niet of we daar tijd voor hebben. Dit gesprek kunnen we natuurlijk ook aan het einde met elkaar voeren. Maar wij zijn in ieder geval ook bereid om daar met raadsleden over na te denken.

De voorzitter: Op zich heb ik in mijn planning nog 5 minuten voor jullie. Dus jullie kunnen daar ... Ja.

Mevrouw Verschoor: Oké. Nou ja dan misschien inderdaad goed dat we dan naar de ENSIA over gaan en dat we de vragen aan het eind doen. Dan wilde ik naar de volgende sheet. En dat is eigenlijk de sheet waarin staat wat ENSIA is. Ook weer zo'n mond vol. ENSIA is de Eenduidige Normatiek Single Information Audit. Ik kan hem net uitspreken. Doel van dat ding wat vanaf 2017 landelijk is ingevoerd, was om te zorgen dat de auditdruk bij gemeenten werd verminderd. Daarvoor hadden we diverse audits, sorry, en iedere audit vroeg ongeveer dezelfde informatie, maar dan net een beetje anders. Dus dat gaf heel veel dubbel werk. De rijksoverheid heeft toen gezegd, goh laten we dat anders doen. We gaan werken met een basisaudit, en die basisaudit kunnen we dan voor diverse doeleinden gaan gebruiken. Nou daar zijn wij mee aan de slag gegaan. En die basisaudit gebruiken wij daarom ook vanaf 2017 om aan de ene kant u als raad te informeren vanuit het college over dit onderwerp, en aan de andere kant informeren we allerlei toezichthouders van het Rijk. Nou, hoe werkt de ENSIA? Het is net als de P&C-cyclus, het is een cyclus. Ieder jaar, normaal 1 mei, vorig jaar was dat 1 juni in verband met corona, dien je je gegeven in bij het landelijk loket. En vervolgens gaat de nieuwe, zeg maar, cyclus weer lopen. We doen een zelfevaluatie. Het Rijk bepaalt uit die onderwerpen welke onderwerpen wil ik bekeken hebben of beoordeeld door een externe auditor. Vorig jaar was dat bij DigiD en bij Suminet. Dus dan gaat een externe auditor meekijken, hebben jullie de goede zelfevaluatie ingevuld, de gegevens goed ingevuld. Vervolgens stellen we dan de collegeverklaringen op, waarin het college u informeert over de status van dit onderwerp. Ook die collegeverklaring wordt weer door de auditor bekeken en beoordeeld. Is ook een vast format. En op die manier heb je elke keer je hele cyclus rond. Nou, wat hebben wij in 2019 als resultaten? Dat is volgende sheet. En dat is dan ook de laatste. Daar ziet u een aantal afkortingen. En van al die afkortingen heeft u ook een stuk gezien. Wij hebben een aantal onderwerpen, ja, daar hebben we ook hele blije gezichtjes bij getekend. En dat zijn eigenlijk de onderwerpen waar we in control zijn. Dat is Suminet, DigiD en de baseline. Daar hebben wij vorig jaar vanuit het college de collegeverklaring kunnen tekenen, waarin we echt gezegd hebben, we voldoen aan alle normen. Dus daar zijn we echt in control, daar zijn we heel blij mee. Dan hebben we nog een aantal van die exoten die naar landelijke toezichthouders gaan.

Dat zijn drie basisregistraties. De eerste is de BAG, Basisregistratie Adressen en Gebouwen. Daar hebben we een iets minder goede score. Daar scoren we namelijk op alle onderdelen heel goed, maar op één onderdeel, het onderdeel tijdigheid, niet. Daarom hebben we daar ook een oranje smiley neergezet. Dus dat is echt een onderwerp waar we zeg maar op moeten gaan verbeteren. Daar hebben we ook een verbeterplan voor opgesteld om te komen tot een betere score. We hebben de BGT, dat is de Basisregistratie Grootchalige Topografie, de kaart. Nou daar scoren we 100%, dus dat is echt heel goed. Daar zijn we goed in control, maar ook daar hebben we gemeend om toch nog een plan van aanpak te maken om puntjes op de I te zetten en de laatste nieuwe technieken te gaan gebruiken. En als laatste de BRO. Daar hebben we het nog niet zo goed geregeld, dat is de Basisregistratie Ondergrond. Dat is een nieuwe basisregistratie, net van start. En vanuit onze gemeente zijn we daar echt in de aanloopfase, de startfase om de organisatie en de processen die nodig zijn om te kunnen voldoen aan alle normen, ook echt in te regelen. Nou, dat hebben we nu in een verbeterplan uitgewerkt. We hebben een coördinator benoemd vanuit de gemeente, en die werkt hard om te zorgen dat ook dit onderdeel, laten we zeggen, beter gaat scoren. Ja, dat was ons verhaal.

De voorzitter: Heel goed.

Mevrouw Verschoor: En dan hadden wij, heeft u vragen?

De voorzitter: Ja, er is al één vraag een tijdje geleden ingediend door mevrouw Van den Bergh.

Mevrouw Van den Bergh: Ja, goedenavond. Bedankt voor deze presentatie. Ik dacht even, gaat het over die BIO, die baseline informationbeveiliging van de overheid. Dat geldt voor alle overheid- of gerelateerde organisaties. Dat het goed is dat je een uniform systeem hebt. Maar als dan een hacker het lukt om binnen te komen in het systeem, betekent dat dat al die aanverwante overheidsorganisaties dat die dan ook direct kwetsbaar zijn? Of moet ik dat anders zien?

Mevrouw Verschoor: Ja, ik denk dat u het anders moet zien. Want wat de baseline eigenlijk beschrijft is allerlei normen, allerlei maatregelen die wij moeten nemen, organisatorisch en procedureel, om te zorgen dat we gesteld staan voor dat soort hacks. Oh, dat is heel raar. Marike, wil jij jouw scherm delen uitzetten?

Mevrouw Van der Bom: Ik was op zoek hoe het ook alweer ging.

Mevrouw Verschoor: Dit is heel raar om te zien. Maar ... Dus eigenlijk is de BIO meer een beschrijving van de organisatie en de procedures die je nodig hebt. En heeft hacken natuurlijk heel erg te maken ook met invulling van techniek. Dus ik hoop dat ik hiermee uw vraag voldoende heb beantwoord.

De voorzitter: Ja.

Mevrouw Van den Bergh: Mag ik even nog een aanvullend? Ja, maar dat beschrijft de procedures. Ik hoef allemaal die techniek en zo niet te weten. Maar dat betekent dat al die organisaties doen dat op dezelfde manier. Maar als dan ... Min of meer binnen dat systeem. Maar als dan een hack binnenkomt, zoals onlangs bijvoorbeeld bij de GGD, dan betekent het niet dat automatisch er allerlei zwakke plekken in andere organisaties ook zitten en makkelijker bereikbaar worden? Dat betekent het niet.

Mevrouw Verschoor: Nee, nee.

Mevrouw Van der Bom: Mag ik daar antwoord op geven? U moet die baseline informatiebeveiliging zien als een aantal richtlijnen waar volgens je je werk zou moeten doen. En één van die dingen is ook die tweefactorauthenticatie, dat je voor belangrijke systemen je aanmeldt en dat je dan ook een bericht terug krijgt via een SMS, waardoor je dus dubbel gecheckt wordt. Nou dat zou bijvoorbeeld kunnen staan in de BIO. Maar hoe jij vervolgens als organisatie dat wachtwoord op de server verwerkt, dat verschilt, bij iedere organisatie is dat anders. Alleen de minimale eisen die aan een heleboel procedures en dingen gesteld worden, die staan in die baseline. Dus het is meer een normenkader van soorten regels waar je aan zou moeten voldoen. Maar de technische invulling daarvan, die is bij iedere organisatie zo verschillend dat we wat dat betreft we de hackers daar niet meer in de kaart spelen. Het is meer dat het zorgt dat we voldoende ingewikkelde toegang hebben, zodat het juist ingewikkeld gemaakt wordt voor hackers om daarbij te kunnen. Is dat voldoende antwoord op uw vraag?

Mevrouw Van den Bergh: Ja prima, bedankt.

De voorzitter: Super. Dan ga ik door naar de heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja. Bedankt, voorzitter. Ik had een vraag over de BRO waar het nog niet helemaal goed mee gaat. En daar heb ik alle begrip voor. Mevrouw Verschoor heeft gezegd dat men zijn best doet om dat beter te maken. Ik had niet anders verwacht moet ik zeggen. Maar mijn vraag is eigenlijk of daar iets van een perspectief bij te schetsen is. Is er een tijdspad ofzo waar jullie aan denken? Want ja, die ondergrond wordt wel steeds belangrijker ook. En het is dus heel erg belangrijk denk ik dat hij wel goed op orde is. Is daar iets over te zeggen?

Mevrouw Verschoor: Ik heb die informatie niet, want ik ben niet de BRO-coördinator. Ik weet wel dat wij dit in ieder geval een heel belangrijk onderwerp vinden. Maar dat perspectief heb ik niet. Dus dat kan ik wel navragen als u daar behoefte aan heeft.

De heer Van der Meer: Ja graag, dank.

De voorzitter: Oké. Dan gaan we door naar de heer Noldus.

De heer Noldus: Ja, voorzitter, dank u wel. Volgens mij zei ik één vraag, maar eigenlijk heb ik drie korte vragen. Ik had ook even naar de DigiD assessment gekeken. Kleine detailvragen wellicht. Maar daar is getoetst naar aanleiding van de aansluiting die hier is voor Brein voor het zaakstelsel. Maar in mijn perspectief zijn er wel meerdere

oplossingen die gebruik maken van DigiD binnen de Dordrechtse ... Binnen de Drechtsteden. Zijn die ook meegenomen in het assessment, of is daar een separaat assessment voor? Of is echt alleen het enige DigiD-aansluiting die er is?

Mevrouw Verschoor: Nou volgens mij ... Tenminste, de informatie die ik heb is dat, laten we zeggen alles via die aansluiting vanuit de website technisch wordt geregeld.

De heer Noldus: Oké, dat is echt de enige ...

Mevrouw Verschoor: En vanaf dit jaar hebben we een tweede, en dat is dan omdat we ook met de Centrik gaan werken op de website. Maar vorig jaar hadden we echt nog maar één aansluiting.

De heer Noldus: Oké, helder. En dan hebben we nog een tweede vraag. Is met name ook, we kijken welke beperkingen op dit moment jullie nu ervaren in het toewerken naar meer zekerheid. Wetende dat 100% zekerheid bestaat niet. Maar ik kan me voorstellen dat jullie ongetwijfeld nog meer wensen, plannen en ambities hebben dan op dit moment misschien gerealiseerd kunnen worden. Wat zijn de beperkende factoren op dit moment?

Mevrouw Verschoor: Ik denk dat op dit moment de grootste beperkende factor ... Tenminste, er zijn er denk ik twee. De eerste factor is echt wel werkdruk en capaciteit, beschikbaar en capaciteit, om hier ook voldoende tijd en energie in te kunnen stoppen. Want ja, techniek is één, maar wij vinden toch, en wij zien ook echt, dat het menselijk handelen, bewustwording, dat we dat heel erg belangrijk vinden. En daar zouden we nog wel meer mee willen doen dan nu zeg maar op dit moment mogelijk is met de huidige bemanning en capaciteit en ook middelen.

De heer Noldus: Helder.

De voorzitter: Oké. Ik stel voor ... Ja kijk, wij zijn eigenlijk binnen de commissie doen we het gewoon punt voor punt alles afwerken. En aan het eind hebbe we altijd tijd te kort. Dus wat dat betreft ... Ah, dat is ook niet waar. Maar vaak wel, zeker denk ik vanavond. Dus ik wil dit wel echt soort van afronden. Dus ja, ik wil toch vragen van, ja, aan mijn collega's wat zij hiermee willen? Ja, of dit gewoon voldoende is zo of dat we hier nog aanvullend over geïnformeerd willen worden. Ja, even ... Niet iedereen hoeft per se antwoord te geven. Maar als iemand nog iets extra wil, dan kan die dat aangeven in de chat. Of dat het voldoende is, is ook prima. De heer Polat vindt het voldoende. De heer Van der Meer heeft nog een vraag. Aan u het woord.

De heer Van der Meer: Ja, de inleiders wilden het graag met ons hebben over hoe wij als raadsleden met de vertrouwelijke informatie omgaan.

De voorzitter: Ja, ja, weet ik.

De heer Van der Meer: En ik kan mij voorstellen dat we daar nu geen tijd voor hebben om daarover te spreken. Maar ik zou het wel aardig vinden als jullie met een aantal

aandachtspunten daarvoor zouden kunnen komen waar wij ons voordeel mee kunnen doen, dat was mijn vraag.

Mevrouw Verschoor: Jazeker. Dat lijkt mij een prima vraag.

Mevrouw Van der Bom: Ja, dat moet ...

De voorzitter: Dat kunnen we denk ik via de griffie gewoon regelen. Want dit zijn natuurlijk wel een paar quickwins zogezegd. Oh, dat mag ik weer niet zeggen. In die zin makkelijk ... Iedereen, help me even.

De heer ...: Laaghangend fruit.

De voorzitter: Laaghangend fruit, ja.

Mevrouw Verschoor: Ja, ja.

Mevrouw Van der Bom: Waarom mag quickwins niet? Is Engels verboden in de commissievergadering?

De voorzitter: Nou ik denk dat dat iets ... We moeten gewoon eenvoudig Nederlands gebruiken denk ik. En ik zag net in de chat ook al, even kijken, dat was ook een woordje wat eigenlijk al te ingewikkeld was.

Mevrouw ...: Dat was mitigeren, Arjan. Nee, maar goed, ervan uitgaande dat er een enkeling meekijkt, we moeten gewoon gewoon praten.

De voorzitter: Nee. Ja, dat is een hele goede ...

Mevrouw Van der Bom: Het is mijn eerste commissievergadering. Vandaar dat ik even benieuwd was wat de etiquette was, mijn excuus.

De voorzitter: Ja, maar volgens mij is quickwin ... Maar goed, ik ga door hoor. Is volgens mij ook geen officieel Nederlands woord. Maar ik ga door. Ik denk heel goed idee van ... Even kijken, nog anderen? Nee. Dan zijn we denk ik voor nu even rond. Ik denk wel, dit is wel ... Dit komt wel terug dit onderwerp sowieso denk ik ieder jaar een keer. Dus wat dat betreft vergeten we dit niet, want dit is super belangrijk, zeker voor een auditcommissie. Ik stel voor dat we even tot 21:05 pauzeren. Dan kunnen we daarna weer verder. Dank je wel in ieder geval voor de mooie presentatie.

Mevrouw Verschoor: Dank je wel voor jullie aandacht.

Mevrouw Van der Blom: Dank u wel.

Schorsing

6. Uitwerking motie CU-SGP/D66 10 nov m.b.t. SMART-begroting i.r.t. inrichting "dashboard" begroting 2022

De voorzitter: Goedenavond allemaal, dan gaan we weer starten bij agendapunt 7, dat gaat over de raadsinformatiebrief stand van zaken herijking gemeentefonds.

De griffier: '...'.

De voorzitter: Wat is er? Oh ja, zeker. Sorry, heel belangrijk. Uitwerking motie CU-SGP/D66 10 november met betrekking tot SMART-begroten. En daarvoor wil ik het woord geven aan de heer Van Vliet. Welkom.

De heer Van Vliet: Ja, dank je wel. Ook aan de heer Goud, want die zal beginnen met de presentatie. Die is sinds u de namenlijst heeft afgekondigd hopelijk ook aangeschoven. Maar ik ga eerst mijn scherm delen, want dat ga ik in faciliteren.

De voorzitter: Goed zo. Ja.

De heer Van Vliet: Zien jullie mijn presentatie nu?

De voorzitter: Ja, hij staat erop, Cor.

De heer Van Vliet: Kijk, dan vraag ik me af of Sebastiaan er al is, want dan kan hij beginnen.

De voorzitter: Hij is aanwezig zeggen ze hier.

De heer Goud: Ja, ik ben er.

De voorzitter: Ah, goed zo. Welkom.

De heer Goud: Ja. Ja, ik ben er. Jullie kunnen mij ook verstaan?

De voorzitter: Ja, ja. Ja, ja, en we zien je nu ook.

De heer Goud: Oké, nou dat is heel fijn. Nou, inderdaad goedenavond allemaal. Wij nemen jullie kort mee in een bondige presentatie, is onze gedachte, over de gedachtes over de uitwerking van het dashboard. Even ... Ik heb een ... Excuses, ik heb een dubbele open staan, dus ik hoor mezelf terug. Ja. De agenda. Ja, we blikken even terug kort op het waarom van het dashboard, en daarna op de uitgangspunten die we denken die relevant zijn om het dashboard te maken, met daarbij de input en de duidelijke relatie met de agenda Dordrecht 2030. En ook het meenemen van de financiële uitgangspunten. Cor, wil jij de volgende slide open zetten? Precies. Ja, waarom een dashboard? Medio vorig jaar is er een motie ingediend, motie M10 was dat, regie op bezuinigingen. Dat is natuurlijk heel de situatie van hoe daarmee om te gaan. We hebben toen gezegd van, ja, eigenlijk is het verstandig om een dashboard te monitoren om te zien zeg maar, ja, of de toekomststrategie hoe om te gaan met de agenda 2030, dan kunnen we het beste even de volgende slide er direct bij pakken, om zeg maar dat op te stellen. Nou, we hebben een aantal uitgangspunten en eigenlijk ook onderliggende vragen, van hoe je kan nu zo'n dashboard het beste opstellen? Onder andere om overzicht te houden is het belangrijk dat we, denken we, niet al te veel indicatoren

willen toepassen. Ja, je zou er misschien wel dertig kunnen bedenken, maar dan heb je geen duidelijk dashboard, zoals een dashboard eigenlijk bedoeld is. Dus we hebben een aantal zaken waarvan je zegt, ja, eigenlijk zou je het dashboard op strategische indicatoren willen maken boven operationele indicatoren. En die strategische indicatoren dat zijn dan zowel inhoudelijk indicatoren als financiële kengetallen. Want alleen de financiële kengetallen zeggen wellicht niet zoveel. Dus je wilt eigenlijk ook die inhoudelijke agenda goed kunnen monitoren. En om dat te kunnen doen kijk je naar de hoofdpunten van die agenda 2030, en dat is van, ja, de sociale economische sterke stad zijn in 2030. Met daarbij de groei van het aantal inwoners, de groei ook van het aantal woningen. En zo wat meer stappen eigenlijk die je goed in schaa sprongindicatoren kan vatten. En daarbij zeggen wij eigenlijk ook, ja, het zou eigenlijk kunnen gaan over beïnvloedbare en niet beïnvloedbare indicatoren. En daarbij bedoelen wij, je hebt bepaalde indicatoren die je als gemeente wat meer zelf invloed op hebt. En dan zou je kunnen zeggen, dat is een bepaalde output. Maar je hebt ook een bepaalde outcome, en dat is als gevolg van beleid van onder andere de gemeente, maar ook de stad als geheel. En dat is eigenlijk, ja, dat zijn de drie hoofd liggende uitgangspunten die we hier zien. En dan hebben we op de volgende slide, daar bij de ... Ja, hoe ... Als we die uitgangspunten nemen, hoe kan je die dan verwerken voor dat dashboard? Nou ja, een tijd geleden is met de Argumentenfabriek dus die agenda 2030 opgesteld en uitgewerkt. En toen hebben we een aantal mooie visualisaties gerealiseerd en die ook gepresenteerd in de raad. Dat waren toen de bladen, ik weet niet of dat u zich herinnert, A1, A2 en B1 en B2. We hebben op de volgende slide, en we hebben het ook bijgevoegd, die bladen B1 en B2 gevoegd. Die eerste bladen A1 en A2 zitten hier niet bij, maar dat was het theoretische kader van hoe werkt de groei van de stad? Hoe werkt de stedelijke economie? Welke factoren dragen daaraan bij? En in deze bladen die hier bijgevoegd zijn, die B1 en B2, is dat ingevuld voor Dordrecht, wat relevant is voor onze stad en welke punten zeg maar uit de agenda 2030 daaraan bijdragen. Ook om een duidelijk kader en eigenlijk een duidelijke, ja, drietrapsraket dat uit te werken, zeg ik van, dan is het verstandig en logisch om deze uitgangspunten van die agenda te gebruiken en te vertalen eigenlijk naar een dashboard. Want ja, deze doelen zijn strategisch, ze bieden dat kader voor de komende 10 jaar, gaan niet te diep in op de operationalisatie en laat ook bepaalde schaa sprongen zien. Op de volgende slide hebben wij volgens mij de eerste kaart, dus de kaart B1, toegelicht. Dit is dus van die agenda Dordrecht 2030 die met de Argumentenfabriek is gemaakt. Nou daarboven ziet u het hoofddoel. Dus wat ik net al eerder zei, sociale economische sterke centrumstad zijn, met de subdoelen eronder, en een aantal uitgangspunten. Nou de uitgangspunten komen we straks wat verder in de presentatie op terug. Dat gaat onder andere ook over hoe groot een structureel evenwicht is, dat het geld van de Enecomiddelen is omgezet, voor investeringen ook wordt gebruikt en niet voor het dichten van gaten. Dat hebben we toen natuurlijk allemaal al besproken. En ook in de volgende slide hebben we deze doelen en subdoelen al iets verder uitgewerkt en ook al onderzocht hoe we dat zouden kunnen operationaliseren. Nou, zoals u ook ziet, dat zit dan vooral op die subdoelen, wat echt duidelijke indicatoren aangeeft. Bijvoorbeeld zoals de groei van de bevolking, dat gaat niet alleen over het aantal inwoners, maar ook juist hele belangrijke onderdelen daarvan. '...' welvarender, hoger opgeleid, relatief jonger. Er zijn veel openbare bronnen die we daar al voor zouden kunnen gebruiken, van het CBS onder andere. En ook,

misschien kent u dat, waarstaatjegemeente.nl. Dat is ook een website die voor meerdere gemeenten wordt gebruikt, gebaseerd op bronnen van onder andere het CBS die dit soort gegevens goed kunnen, ja, bij elkaar kunnen brengen. Inmiddels komt ook even een kat bij mij in beeld. Kom op. Die ziet u misschien niet. Dus dat zijn goede zaken die we daar zo voor kunnen gebruiken. Tevens maken we natuurlijk vaak ook gebruik voor dit onderzoeken bij ons regionale onderzoekscentrum. En nou, er zijn veel logische verbanden dus om dit goed in kaart te kunnen brengen. En eigenlijk zeg je met die subdoelen, die ook al strategisch van aard zijn, geef je daarmee ook in zekere zin al een antwoord op dat hoofddoel. Oké, dit zijn eigenlijk dus de inhoudelijke uitgangspunten voor in de agenda 2030. Volgens mij gaan we op de volgende slide naar de financiële uitgangspunten daarbij. En dan neemt Cor het hier even over.

De heer Van Vliet: Ja, inderdaad. Ja, het deel van het dashboard wat dus de inhoud zou moeten gaan beschrijven, dat zat op de vorige sheet. Dat is het deel wat we uit willen werken van, ja, op dat vlak willen de kengetallen en indicatoren bepalen die op het dashboard moeten komen om te kunnen monitoren of de agenda Dordrecht 2030 succesvol wordt uitgevoerd. Tegelijkertijd heeft u in die agenda een aantal randvoorwaarden financieel vastgesteld. Dat zijn op zich geen dingen die je echt wilt monitoren. Maar het is meer, ja, de structuur waarbinnen je die inhoudelijke doelen wil gaan halen. Ja, het financiële doel van die hele agenda is om structureel in evenwicht te blijven. En de randvoorwaarden die daarbij zijn meegegeven, ja, die zijn hier opgeschreven. Maar dat zijn nog niet direct de punten die je op het dashboard wilt vangen om te kunnen volgen of dat het ook daadwerkelijk lukt wat je van plan bent. En daarom is de uitdaging eigenlijk heel anders. En dat kan ik uitleggen aan de hand van deze plaat. Want de uitdaging van de agenda Dordrecht 2030 op financieel gebied, is eigenlijk dat die uitdaging die voor je ligt, die rode lijn, dat dat een blauwe lijn wordt. Ja, en eigenlijk moet die blauwe lijn natuurlijk helemaal in het groen komen te liggen. En dat wil je met elkaar monitoren. Nou, dat is in dit plaatje heel mooi gevat in twee lijnen, maar in de werkelijkheid is er natuurlijk maar één situatie die zich voordoet, en heb je niet twee lijnen. Dus we moeten met elkaar op zoek naar iets wat we kunnen gebruiken om te meten hoe we nu, ja, ons bewegen op die lijn naar 2030 en verder toe. Zijn we financieel nu op orde? En we denken daar eigenlijk twee richtingen op om dat te gaan monitoren. En de eerste richting is, ja, kunnen we de inhoudelijke stappen zetten die nodig zijn om die sprong te maken. En dan heb ik het vooral over de investeringen die daarmee gepaard gaan, die agenda Dordrecht 2030. Want ja, om die doelen te kunnen halen, moet er echt fors gewerkt gaan worden en moet er fors aan de slag gegaan worden. Ja, dat moet je kunnen betalen. Dat is de eerste kant van het dashboard wat betreft de financiën dat we in beeld willen brengen, namelijk van, hebben we nog steeds de middelen om die investeringen te kunnen dragen en te kunnen uitvoeren. En aan de andere kant wil je in beeld brengen van, ja, als we al die investeringen dan doen, is het dan ook daadwerkelijk waar dat onze financiële positie daardoor beter wordt en dat we bijvoorbeeld vervangingsinvesteringen kunnen vervangen. Dat is het tweede element wat we in dat dashboard willen gaan stoppen om, ja, in beeld te brengen, zodat u dat meerjarig kunt gaan volgen. En dan heb je met die financiële kengetallen, samen met die inhoudelijk doelen, die kan je dan monitoren aan ene kant. En aan de andere kant moet je dan kunnen volgen, ja, passen onze financiën daar nog bij en komen we op die

structureel stabiele begroting terecht. Dat is de uitdaging die we in de zomer vorm willen geven, wat zou moeten leiden tot een dashboard wat we voor het eerst presenteren bij de begroting 2021. '22 wordt het al, excuus. Het gaat snel met de tijd. Dus dan kunnen we dat samenvatten. En dat is, ja, de insteek die we eigenlijk nu in onze uitwerking hebben zitten, waar we nog wat reflectie op vragen vanavond waar we op kunnen bijsturen, zodat we daadwerkelijk met een dashboard komen waar u ook het gevoel bij heeft dat u daar te zijner tijd wat mee kunt. En dan heb ik denk ik ...

De heer Goud: Ja, kan ik hier misschien nog wat op aanvullen? Inderdaad nagedacht hoe je dat verder zou ... Als we die indicatoren uitwerken, hoe dat er dan daadwerkelijk uit kan zien. En ja, de digitale planning control producten, dat zijn eigenlijk hele logische kapstokken om ze aan vast te kunnen maken. Dus u kent ze natuurlijk hoe die eruit zien. En daarin is heel goed een tabblad te maken met een mooie visualisatie van zo'n dashboard. Dus ja, de uitwerking daarvan dat volgt dan inderdaad nog, en dat kunnen we bij de begroting voor het eerst presenteren. Maar het zou een goede manier zijn om het, ja, ook te continueren. Dat vraagt dan geen extra producten, maar dat kunnen daarin gewoon integreren, ja, en daarmee ook borgen. Tot zover eigenlijk onze presentatie nu.

De voorzitter: Ik zie aardig wat vragen. Dat is denk ik een goed teken. De heer Polat, als eerste.

De heer Polat: Dank, voorzitter. Ja, mijn vraag is over de bepaling van het doel en de doelstellingen na de financiële indicatoren, hoe ga je bijvoorbeeld als wij gaan kijken naar de gelden die wij beschikbaar hebben van Eneco, die we daar gaan investeren in de stad. Het gaat nog een tijd duren voordat er echt ook een effect zal hebben. Hoe gaan jullie dat incorporeren in dat dashboard? Want dan denk ik bij mezelf van, ja, als het een maatschappelijk effect is, dat gaat dan ook niet direct een financiële component hebben, of als het pas over een jaar of 5 à 10 resultaat gaat opleveren, hoe gaan jullie dat opvangen?

De heer Van Vliet: Zal ik die proberen te beantwoorden.

De heer Goud: Ja.

De heer Van Vliet: Ik begin dan ... Dan geef ik een antwoord in potlood als het ware nog, want we zijn het ook nog aan het schetsen. Dus het is nog niet zo dat dat al helemaal vastligt. Maar wat ik zeg, als we kijken ... Allereerst willen we dan in beeld brengen van, ja, wat is bijvoorbeeld onze schuldpositie, hoe verloopt die in de tijd? Hoeveel kasgeld hebben we nog op de bank staan? Komen we op het punt dat we aanvullende leningen moeten sluiten om bijvoorbeeld die investeringen te financieren? Want dan moet je natuurlijk ook de bijbehorende rentelasten weer gaan dragen. Dat zijn, ja, verwoordingen die we in dat dashboard willen vangen, zodat u kunt volgen van, hé komen we op het punt dat we moeten gaan lenen of zitten we daar nog heel ver vanaf. En dat moet je dan natuurlijk in verhouding zien met, ja, hoever staat het op dat moment met mijn inhoudelijke ambities, ben ik daar ook net zo ver in de tijd? En op die manier kan je dat dan gaan volgen. Dat is aan de kant van, ja, kan ik de investeringen

blijven doen die nodig zijn om mijn einddoel te halen. Maar aan de andere kant stipt u ook terecht aan van, de onderbouwing van die groeiagenda bij het financieel perspectief, is ook dat die groei die zal zich moeten vertalen in opbrengsten, waardoor je de voorzieningen in stand kunt houden en kunt versterken. Ja, daarop zijn we ook op zoek naar meters. En dat zijn toch de meters van, ja, waarin kan je dat in beeld brengen. Dat is wel echt een zoektocht van waar zit dat nu heel scherp in. Dat zit aan één kant als we, ja een heel simpel metertje, het aantal inwoners toevoegen. Ja, als we die zien oplopen, dan moet je ook in de euro's daar wat van kunnen zien. Dat is de stelling die we u voorgelegd hebben, die u ook heeft omarmd, maar daar wilt u natuurlijk ook graag bewijs van zien. Aan dat soort dingen denken we dan. Dat u dat bewijs ook gaat zien in het dashboard. Dat is overigens wel makkelijker gezegd als dat dat in het dashboard zit straks. Want het is best heel complex om dat goed te vangen in iets simpels.

De heer Goud: En ook in die zin zullen de kosten vaak voor de baten uitgaan. Dus als bepaalde investeringen zijn gedaan ... Daarom zeiden we net ook outcome, uitkomsten. Ja, dan kan het natuurlijk best duren voordat even die inwoneraantallen die zullen ook niet direct met dezelfde investering stijgen, bij wijze van. Daarom is dat ook goed om langjarig in beeld te brengen. Het zou een gedachte nu kunnen zijn dat we een startpunt pakken, bijvoorbeeld een 2017-2018, toen hier min of meer mee begonnen is. Waarbij je al een beetje data hebt van de afgelopen jaren, en daaraan al wat kan zien. En dat vervolgens elk jaar zeg maar kan bijbenen, zodat je in grafiekjes letterlijk kan zien wat er gebeurt.

De heer Polat: Oké, dus als ik dat goed begrijp, voor de doelen of de subdoelen, dan gaan jullie gewoonweg terug naar 2018-2017, en dan gaan jullie op basis daarvan gaan jullie dan kijken wat het effect zal zijn in de komende periode. Maar ondertussen, wat ik van mijnheer Van Vliet begrijp, is van dat jullie voor nu even de financiële aspecten, zoals bijvoorbeeld de rentenlasten en dergelijke verminderen, dat dat nu direct ook zichtbaar is en dat jullie die zichtbaar gaan maken en verder gaan uitbouwen naar de andere doelen.

De heer Goud: Ja, ik zei ook daarnet, dat zou dan twee keer per jaar bijvoorbeeld kunnen. Dat is ook nog een gedachte hoor. Maar bijvoorbeeld dus bij de begroting en bij de jaarstukken, dat zouden logische momenten in het jaar kunnen zijn. En wat we net zeiden, dat kan dan in die P&C-cyclus worden meegenomen en daarmee inzichtelijk worden.

De heer Polat: Oké. Helemaal goed, dank u wel.

De voorzitter: Oké, dan ga ik door naar de heer Oostenrijk.

De heer Oostenrijk: Ja. Dank, voorzitter. 2030, is dat niet eigenlijk een heel interessant jaar omdat het ligt in feite, grofweg gezegd, tussen nu en 2040. En dat zeg ik even in die zin, omdat natuurlijk ... We hebben onlangs kennis kunnen nemen van dat Mecanoo project, met alle uitdagingen die erin zitten. En dat heeft te maken met woningbouw, dat heeft te maken met toename van inwoners, dat heeft te maken met geweldige kosten van infrastructuur. En de heer Van Vliet heeft het net al gezegd, of ik weet niet

meer wie van jullie tweeën, maar de kosten gaan voor de baten uit. En juist in die periode 2030 zal je wellicht te maken krijgen met kosten om namelijk de stad naar 2040 te kunnen maken. En dan heb je het weer natuurlijk over opbrengsten. In hoeverre zit dat hele spoortraject nu in dit mechanisme? De spoorzone.

De heer Van Vliet: Zal ik een poging doen? En dan steek ik hem even vanuit de financiën in. De metertjes moeten dit juist in beeld gaan brengen. Als we nu naar de metertjes kijken bijvoorbeeld van, hoeveel kunt u doen? Dan, nou ja, op het moment zijn vanuit incidentele middelen zijn de mogelijkheden voor uw raad nog gigantisch. Want de hele opbrengst staat bij wijze van spreken nog op de bank. We hebben een afbouwende schuldpositie. En daar staat tegenover eigenlijk al de ambitie die u net verwoord. Dus we kunnen best beginnen met het realiseren van die ambitie, want we hebben van de Eneco-verkoop heel veel investeringsmogelijkheden gekregen. Maar het wordt natuurlijk op een gegeven moment zijn we vol aan het uitvoeren, omdat u plannen heeft goedgekeurd. Daar zet u natuurlijk heel binnenkort gaat u daar de eerste nadere stappen zetten bij die besluitvorming over die reserves. Ja, de vraag is natuurlijk, als je halverwege je middelen bent, hoever ben je dan met die plannen waar u aan refereert van Mecanoo. Ben je daar dan ook halverwege of sta je daar voor je gevoel nog maar op 10%? Ja, dan gaat natuurlijk een mismatch ontstaan. Het dashboard moet helpen om die dingen aan elkaar te kunnen verbinden. En dat is natuurlijk geen harde wetenschap, maar het zouden wel metertjes moeten zijn die u helpen bij het beoordelen van die vraag. Van hé, passen de middelen nog bij die ambitie? En denken we dat we met de middelen die we hebben, dat het reëel is om uit te voeren? En zien we dan ook de inhoudelijke doelen waar het uiteindelijk om gaat, zien we daar ook verbetering in die kengetallen. Daar moet het dashboard in helpen in dat gesprek en in die beoordeling, dat is het idee.

De heer Oostenrijk: Maar worden die effecten, hoe grof dan ook, in de scenario's meegenomen?

De heer Van Vliet: Nou, we denken op dit moment nog niet in normeringen van die kengetallen. U heeft er natuurlijk wel als raad al een aantal vastgesteld in het huidige beleid. Maar op heel veel van die vlakken ligt dat misschien ook nog wel wat opener. Want we willen natuurlijk naar 140.000 inwoners en naar 10.000 woningen. Maar tegelijkertijd, voor een dashboard, hebben we alle tussenliggende parameters al bepaald? Dat is voor mij nog maar de vraag. Dus ik denk dat dat ... Op die vraag heeft het dashboard niet direct een antwoord denk ik, zo concreet als u hem stelt.

De heer Oostenrijk: Maar even ter interruptie. Kijk, die 10.000 woningen die slaan op 2030-2031. Mecanoo heeft een langere looptijd en die heeft dus ook een ander effect op het woningenaantal en dus ook derhalve min of meer op het bewonersaantal. Dus dat project heeft natuurlijk een andere looptijd en een ander eindpunt dan de 10.000 woningen waar we het nu gewoon over hebben tot 2030. Dus er lopen twee trajecten. Enerzijds, ik zou zeggen meer een traditioneel traject om die 10.000 woningen dus om en nabij de 2030 te realiseren. Anderzijds, een parallel traject in een later tijdsbestek. Maar die zullen toch ergens '...' zichtbaar moeten zijn.

De heer Goud: Maar ... Zeker. Mecanoo is wel een grote invulling van die 10.000 woningen ambitie. En dat zal ... Vermoedelijk is de agenda 2030, maar die zal niet zo stipt zijn dat die op 2030 stopt, bij wijze van spreken. Ik kan me ook voorstellen dat met dit dashboard, juist om het te borgen in de P&C-cyclus, kunnen we het waarborgen dat het meerdere coalitieperioden, raadsperioden overleeft. En nu kijken we richting die 2030. Ik kan me daarbij goed voorstellen dat als we 5 jaar verder zijn, uiteraard ook vanuit strategieën verder kijken. Dat we zeggen van, hé die agenda 2030, we bekijken misschien 2035-2040. Maar dit is nu even de periode zoals we het nu schetsen. En dat die ook van bepaalde updates wordt voorzien, ja, dat lijkt me ook wel logisch. Dus, om uw vraag daarmee te beantwoorden, ja, ze geven nu dat ... We hebben nu het perspectief op 2030 staan aan de horizon. Maar na verloop de jaren volgen, kan ik me goed voorstellen dat die agenda met die streefdatum ook verder in beeld komt. En daarmee zeg ik niet dat er hier woningen verschuiven. Maar wel van, hé wat wordt het volgende doel, of hoe kijken we verder? En dat we daar ook misschien het dashboard op aanpassen.

De heer Oostenrijk: Dus met andere woorden, en ik kijk even naar de chef, is het eigenlijk een dashboard wat, en daar zou ik dus ook begrip voor kunnen hebben, wat in feite continu een looptijd heeft van 10 jaar, opschuivend in de tijd.

De heer Goud: Voor nu hebben we ... Bestaat de agenda 2030 en volgen we die. Maar wat ik er eigenlijk wil mee zeggen van, ik kan me goed voorstellen dat we als we verder in de tijd zijn over een aantal jaren, dat we ook dat perspectief weer verder leggen. Want ja, ik bedoel, een goed strategisch vermogen vraagt ook natuurlijk dat we steeds voort blijven kijken in de tijd. Dus dat wij ook daarmee bij wijze van spreken over 5 jaar een agenda 2040 samenstellen. Daar is nu geen sprake van, maar dat zou logisch zijn. Dus daarmee kunnen we ook dan bepalen, hé is het nog steeds relevant om het dashboard te laten volgen naar die tijd. Dat hangt natuurlijk ook van de doelen en subdoelen af die we dan hebben. Dus ja, dat kan, maar dat is nu niet zo hard gezegd.

De heer Oostenrijk: Nee, maar wat ik wou zeggen, de doelstelling om de dashboardhorizon telkens op 10 jaar te laten zetten, dan loop je automatisch natuurlijk in de tijd mee.

De heer Goud: Ja, dat is zo. En het mooie is dan dat je door de tijd bepaalde trendvolgingen kan zien.

De heer Oostenrijk: Ja.

De heer Goud: Dus dat we echt kunnen zien van, hé toen zijn we gestart met die agenda 2030. We zien letterlijk in die grafiekjes die aantallen oplopen, dat gaat de goede kant op, onze investeringen pakken goed uit. Nou ja, en als daar over een 5 of 6 jaar een nieuwe horizon wordt geschetst die hierop volgt en waarbij misschien de doelen iets veranderen, ja, dan zou je nieuwe kunnen toevoegen of we blijven deze heel lang monitoren. Je kunt natuurlijk moeilijk in de tijd heel veel vooruit kijken. Maar ik kan me goed voorstellen dat we dat blijven doen. En dan zouden we ze kunnen blijven volgen, ja.

De heer Oostenrijk: Ja, maar dan hebben we nog steeds een misverstand in het begrip. Ik vraag in feite een jaarlijkse bijstelling. En dat hoeft niet schokkend te zijn. U heeft het over, over 5 jaar gaan we hem bijstellen. En dat zijn twee verschillende zaken.

De voorzitter: Nee, wacht ... Ja, oké. Ja, ga maar door.

De heer Oostenrijk: Dus het is één van tweeën. Of bij het opstellen dat we hem als het ware min of meer jaarlijks mee laten lopen, of het wordt een verhaal van, we stellen hem nu vast en na vijf jaar maken we een nieuwe. '...'.

De heer Goud: Het idee zou wel zijn ... Het idee is wel om hem nu rond de doelen en subdoelen die in de agenda 2030 staan en die vastgesteld zijn, om hem daar nu op te baseren. Maar wel elk jaar een update te geven, of wat ik net zeg, tweemaal per jaar, met de begroting en met de jaarrekening, met nieuwe cijfers.

De heer Oostenrijk: Oké.

De heer Goud: En zo vult dan zeg maar dat dashboard zich.

De heer Oostenrijk: Nee, prima.

De heer Goud: Ja.

De voorzitter: Oké, dan ... Ja, dan kunnen we door denk ik, of niet? Oké. Dan ga ik door naar de heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja, voorzitter, dank u wel. De heren Goud en Van Vliet zou ik hartelijk willen bedanken voor de heldere presentatie. Die is mij op zich duidelijk. Alleen ik vraag mij even af voor welk probleem dit een oplossing is. Het lijkt me buitengewoon nuttig om te monitoren of doelstellingen van de agenda 2030 worden gerealiseerd en in welke mate. Het lijkt mij ook buitengewoon nuttig om te monitoren hoe het met onze financiële positie is in de loop van de tijd, dat is breder natuurlijk dan de agenda 2030. Maar, en dat is ook een vraag aan u, voorzitter, is dat eigenlijk het onderwerp waar we over praten? Of praten we over de vraag op welke manier de motie SMART-begroten en de motie regie op bezuinigingen het beste kan worden beantwoord. Want zo heb ik de agenda ook een beetje gelezen. En voor mijn gevoel gaan die moties niet zozeer over, hoe gaat het met de agenda 2030, maar hoe kunnen we als raad beter grip krijgen op de begroting überhaupt. Hoe kunnen we bevorderen dat gelden optimaal besteed worden? Hoe kunnen we verantwoorde keuzes maken op het moment dat wij willen stellen of we moeten bezuinigen, en dat soort dingen meer. En daar zou ik wel wat over willen zeggen. Dus ik heb niet zozeer vragen aan de inleiders, maar wel een aantal opmerkingen aan de informatie die de raad in mijn ogen nodig heeft om de begroting beter te doorzien en beter zicht te krijgen op aan welke knoppen gedraaid kan worden om beleidswensen te realiseren, om beleid bij te stellen of om bezuinigingen, als dat nodig is, op een zo verantwoord mogelijke manier te doen. Maar ik ben dus even zoekende, of dat het onderwerp is waar we nu over praten, of dat we eigenlijk praten over, hoe monitoren we agenda 2030. Dat is mij niet helemaal helder.

De heer Van Vliet: Zou ik daar kort op kunnen reageren?

De voorzitter: Zeker, zeker. Ja, zeker.

De heer Van Vliet: Want daar zijn denk ik wel een paar dingen over te zeggen. Ik denk, als je heel formeel kijkt, motie M10, regie op bezuinigen is natuurlijk vorig jaar door het college een reactie op gegeven, en daarmee is hij eigenlijk bijna afgedaan, met uitzondering van de toezegging dat er een dashboard zou komen om de spanning ook te kunnen volgen die er zit tussen, we gaan nu nog niet bezuinigen en komen we daarmee weg? En kunnen we al onze ambities die we hebben op de agenda Dordrecht 2030, die tegelijkertijd ook de oplossing zijn voor de financiële problematiek, kunnen we die waarmaken? Kunnen we daar de raad meer een gevoel bij geven? Dat is de doelstelling van het dashboard feitelijk. En daarmee ligt die in het verlengde van wat er moet uitgevoerd worden vanuit de motie M10. Daarnaast, wijst u terecht op die motie SMART-begroten. Dat gaat over hetzelfde. Er zit natuurlijk aan de andere kant ook een andere motie die ook op zijn eigen merites afgedaan moet worden. Maar die dingen komen wel bij elkaar. In deze presentatie is denk ik de hoofdlijn geschetst van hoe we, los van een politiek akkoord van 4 jaar, waarin je ... SMART-begroten doe je toch vooral natuurlijk in de cyclus, ook met de collegeprioriteiten van die 4 jaar. En daar komen we nu richting het eind en dan gaan we weer nieuwe dingen beginnen. Die agenda Dordrecht 2030, daar hoop je in ieder geval als ambtenaar, maar ik denk ook als raad, omdat u die als raad toch unaniem, vrij unaniem, heeft aangenomen, dat je die langjarig gaat monitoren en strategisch gaat monitoren. En die dingen moeten met elkaar in verband worden gebracht. We hebben ons nu in eerste instantie vooral gefocust op die langere strategische lijn. En ik denk dat die motie M10 ... Of sorry, die SMART-begroten, laat ik het gewoon bij de naam noemen, dat is denk ik helderder. Dat die één niveau daaronder komt en ook volgt op wat wij nu uitwerken. Dus daar kunnen we ook op doorpraten. Maar dat is voor ons eigenlijk een tweede stap die volgt op die lange lijn vanuit de agenda Dordrecht 2030, waar we ons vanavond op gefocust hebben, wat u ook in de presentatie heeft gezien. Want we hebben eigenlijk het facet daaronder laten liggen in de presentatie.

De heer Van der Meer: Ja, maar het is mij dan toch niet helemaal duidelijk wat de vraag is die de auditcommissie nu moet beantwoorden. Ik ga ervan uit dat de auditcommissie zich bezighoudt met het beoordelen of de informatie die wordt aangereikt ten behoeve van besluitvorming in de raad, of die een beetje op orde is, of daar de relevante informatie in zit en dat soort dingen meer. Gaan wij nu straks iets zeggen over de vraag hoe de raad geïnformeerd moet worden over de realisatie van de agenda 2030, of gaan we iets zeggen over de vraag hoe de raad beter greep krijgt op hoe ze financieel kan sturen?

De heer Van Vliet: Een deel kan ik beantwoorden. Ik hoop dat wij in ieder geval het gevoel krijgen van, moeten we doorgaan met deze uitwerking van het dashboard of gaan we u daar niet mee helpen? Dat is een hele concrete vraag die wij neerleggen, waar wij een antwoord op hopen te krijgen. Of de andere vraag ook beantwoord moet worden, is denk ik meer aan de commissie. Als daar ook input op komt, dan horen we dat natuurlijk ook aan. Heel concreet zijn wij op zoek naar het antwoord, is dit de

richting waarvan u het gevoel heeft, ja, dat dashboard gaat ons helpen. Of stoppen we daar van de zomer energie in, en is het dan af en denkt u van, ja, dit had u ook niet kunnen doen. Ja, dat willen we liever niet. Wij denken dat dit een goed spoor is waar u wat aan heeft, en dat toetsen we momenteel.

De heer Van der Meer: Nou ja, mijn onmiddellijke reactie is, ja, hier hebben we wat aan, ga zo door. Maar het is geen antwoord op de vraag waar ik mee zit. En die is, hoe krijgen we meer greep als raad op hoe er financieel gestuurd kan worden.

De heer Goud: Ik mag missch... Zou ik misschien nog wat mogen toevoegen ook?

De voorzitter: Ja. Ik wil toch eerst even naar de heer 't Lam gaan, die heeft een punt van orde. Ik wil wel even vermelden dat we denk ik ook als commissie even goed moeten bepalen hoe we hiermee verder gaan. De heer 't Lam.

De heer 't Lam: Goedenavond voorzitter en collega's. Ja, ik heb even om aandacht gevraagd, want op de agenda staan twee onderwerpen die naar mijn mening weinig met elkaar te maken hebben. Die motie SMART-begroten is heel iets anders dan het dashboard. En ik heb ook overwogen bij de vaststelling van de agenda, te vragen om de punten te splitsen. Dat heb ik uiteindelijk niet gedaan. Maar ik zie nu toch dat er nogal wat verwarring ontstaat. En ik stel voor dat we eerst het dashboard behandelen en dat we dan nog eens even kijken naar die motie SMART-begroten. Ik denk dat dat duidelijker is voor iedereen dan dat we het door elkaar behandelen.

De voorzitter: Ja, ja, ik ben het daarmee eens. Dan gaan we dat zo doen. De heer Van der Meer, bent u klaar met uw vraag of had u nog een vraag?

De heer Van der Meer: Nee, ik wil dan graag over dat tweede onderwerp straks wat zeggen.

De voorzitter: Ja, oké. Mevrouw Van den Bergh.

Mevrouw Van den Bergh: Ja, voorzitter, nou dan beperk ik me even tot het dashboard. Want ... Dank voor de presentatie. Want ik dacht even van ... Want u zei, nou we gaan kijken of de investeringen die we gaan doen, of dat die tot een stabiele toestand leidt, of die leidt tot het waarmaken van de ambities op de manier, en hoe je dat zo goed mogelijk in beeld kan brengen. Tenminste, als ik het goed heb begrepen. Maar dan denk ik dat ... Hoe wordt dat dan eigenlijk tot nu gedaan? Even afgezien wat wij als raad nodig hebben om financiële controles te kunnen doen. Maar ik wil het even weten van de accountants of de controllers. Want hoe doe je dan tot nu toe? Want die investeringen die we nu doen om de stad te verbeteren, dat is natuurlijk niet voor het eerst, dat doen we voortdurend. Hoe wordt dan tot nu toe ... Of zeg maar, hoe houden jullie dan bij of de investeringen die je doet inderdaad oplevert van wat je verwacht. Want wat is er dan aan deze situatie anders dan alleen dat wij nu Enecogelden hebben. Want hoe houd je altijd al in de gaten dat het meerwaarde moet hebben wat je investeert. Dat is even een algemene vraag vanuit mijzelf.

De heer Van Vliet: Ja, zal ik een poging doen om dat te beantwoorden?

De heer Goud: Ja, prima.

De heer Van Vliet: Inderdaad, het is niet wezenlijk anders als wat we altijd doen, maar ik denk dat het toch wel een groot verschil is in wat zich nu voordoet. Want in die agenda Dordrecht 2030, waarin we echt ver weg kijken, verder kijken als de 4 jaar waar de begroting over gaat, zijn we nu miljoenen aan het investeren ten opzichte van de normale situatie waarin je die miljoenen meestal niet hebt als gemeente. Dus we zitten in een hele luxe positie dat we heel veel geld aan het steken zijn in agenda Dordrecht 2030, waar u ook nog nadere besluiten over moet nemen. Waarbij we tot op heden denk ik vooral kwantitatief en verhalend en ook met data uit gemeentefonds en dergelijke ook wel u een beeld geven van dat die theorie klopt. Maar we zijn eigenlijk in het dashboard daar nog extra bewijs voor aan het aanleveren, van dat u daarin beter in meegenomen wordt in die stap. Van doen we nu met al die miljoenen de goede dingen? Daar worden voor bij de besteding van die middelen straks ook businesscases en dat soort terminologie komt naar voren. Dat is allemaal bedoeld om u te kunnen laten wegen of dat de investeringen waar ik toe besluit, ook daadwerkelijk bijdragen aan doelen die u wilt behalen. En daar is dit eigenlijk een extra element in, dus aanvullend op. En ik denk ook echt belangrijk in deze situatie, omdat we, ja, van al die miljoenen die u gaat goedkeuren, ja, daar gaat u morgen geen resultaat van zien. Want het resultaat komt verder op in de tijd, en u wilt gevoel houden bij van nou, we zijn aan het investeren en gaan we nu echt die kant op. En daar moet het dashboard in helpen. En dat is niet wezenlijk anders, maar denk ik wel, juist omdat het om zulke grote bedragen gaat, wel heel belangrijk om goed te kunnen verantwoorden, ook naar de stad toe, en u ook naar uw achterban. Van ja, klopt het nu wat we nu aan het doen zijn?

De voorzitter: Oké, dan wil ik even naar de heer 't Lam, die had ook nog iets over het dashboard. Die had ook al in de chat eerder aangegeven, los van dat punt van orde, dat hij een vraag had. Dus die wil ik nu het woord geven.

De heer 't Lam: Dank u, voorzitter. Overigens geen punt dat de volgorde wat anders is dan in de chat hoor, ik kom vanzelf aan de beurt. Ja, ik zit even een beetje tegen dat dashboard aan te kijken. Ik zie op plaatjes die ik gezien heb in de stresstest, met die lijntjes rood en blauw, moet ik die, dat dashboard, nu zien als een soort voortzetting van de stresstest? Dus ... En die zouden we dan twee keer per jaar krijgen begreep ik, bij de begroting en bij de jaarrekening. En dat we dan net als in de stresstest kunnen zien wat de gevolgen zijn als we meer of minder bouwen, meer of minder inwoners krijgen, dat dingen anders verlopen. Is dat dan de bedoeling van dat dashboard?

De heer Van Vliet: Ja, niet direct denk ik. De stresstest is een iets algemener document waarin kengetallen eigenlijk vaak gemeente breed worden vergeleken. Ik denk dat het grote verschil is met het dashboard dat we, ik denk dat er best elementen kunnen terugkomen, maar wel gericht op de inhoudelijke doelen die u als raad vast heeft gesteld. Dus ik denk dat elementen uit de stresstest veel gerichter kunnen terugkomen met de echt relevante delen in relatie tot de problematiek die in Dordrecht heel specifiek is. Iets van het algemene af, want dat zijn goede kengetallen die erin zitten. Die zullen

denk ik ook ... Daar zullen we er zeker ook van voorstellen om in het dashboard te stoppen. Maar wel echt gericht op de inhoudelijke ambitie die in de agenda zit. En dat is denk ik specifiek en iets minder algemeen. Ja, om werk te besparen zou u uw gedachten kunnen volgen om de stresstest dan af te schaffen, maar daar is eigenlijk niet over nagedacht in het voorstellen van het dashboard. Het zou kunnen, het is een optie. Het hoeft niet, je kan het ook naast elkaar hebben. De stresstest wordt gemaakt door de accountant, en zit volgens mij in de huidige aanbesteding gewoon als onderdeel. Ja, als u wilt, kunt u dat in de nieuwe volgens mij ook weer kwijt. U zou er ook mee kunnen stoppen. Het staat dus feitelijk los van elkaar.

De heer Goud: En de stresstest die kent volgens mij meer financiële getallen. En dit is natuurlijk ook een ... Dashboard geeft meer een gevolg aan van het beleid wat we inzetten. Dus wat ik net zei, de inwoners die stijgen, maar ook het type jonge bijvoorbeeld hoger opgeleiden. Dat soort zaken die zitten als ik het goed heb niet in de stresstest. En dat zijn eigenlijk dus trends die je in het dashboard gaat terugzien, na verloop van tijd, als gevolg van het beleid van de agenda 2030.

De heer 't Lam: Ik begrijp dus, voorzitter, dat je via dat dashboard kunt zien in hoeverre het beleid gerealiseerd gaat worden in de loop van de jaren. Maar als we dat loskoppelen van de financiële gegevens die we in de stresstest zien, dan kunnen we het beleid wel realiseren, maar ik heb ook weleens ergens gelezen, op het moment dat we een bezuinigingsoperatie stop zetten, dat we 12 miljoen op termijn te kort komen. Dus ik wil daar wel een verband in blijven zien, want we hebben straks misschien wel mooi 10.000 woningen en 140.000 inwoners, maar als we dan €50.000 per jaar ... Uh 50 miljoen per jaar te kort komen, dan hebben we het toch niet zo aardig gedaan. Dus hoe blijven we die relatie dan zien?

De heer Van Vliet: Ja, als dit gebeurt, hebben we niet het goede dashboard bepaald. Dus volgens mij moeten we juist die financiële kengetallen blijven gebruiken, dat is volgens mij ook de lijn van ons verhaal, die precies wat u nu benoemd, als dat mis gaat, moet dat blijken uit het dashboard. Dus dat is een relevante die we ook zeker zullen meenemen. Van h , als we de inhoudelijke doelen halen, volgt dan de financiële oplossing zoals we dat schetsen. Dus precies wat u nu zegt, zou gevangen moeten worden.

De heer 't Lam: Eigenlijk blijven we met de stresstest doorgaan, maar we zetten we er ook wat realisatie van doelstellingen achter via het dashboard.

De heer Van Vliet: Ja, ik heb iets minder hoge dunk van de stresstest denk ik als dat u nu verwoord. Ik denk dat de stresstest het antwoord ook niet helemaal geeft wat u zoekt. Dus ik denk dat dat een algemenere financiële beschouwing is waarin deze conclusie juist wat lastiger verbonden kan worden. En ik denk dat het dashboard zou die conclusie makkelijker moeten maken. Maar dat is mijn persoonlijke mening.

De heer 't Lam: Het lastige is dat ik het dashboard wel ... Of de stresstest wel ken, omdat we daar plaatjes van gezien hebben, maar hier hebben we alleen een presentatie

met stellingen en uitleg, maar geen voorbeeld hoe het eruit ziet. Dus ik kan me daar niet zoveel bij voorstellen vooralsnog. Maar dat ligt aan mij. Dank u wel.

De voorzitter: Oké, ik denk dat we het punt dashboard hiermee kunnen afsluiten. Ik praat expres even wat rustiger. Als er echt nog iemand een prangende opmerking of vraag heeft dan ...

De heer 't Lam: Nog één opmerking dan, voorzitter. We hebben nou de presentatie, maar hoe ... We hebben geen besluit genomen of we dit willen. Dus hoe vindt er nu een besluit plaats dat we gaan werken met een dashboard. Volgens mij gaat de auditcommissie daar niet over. Dus hoe komt dat nu verder in het proces? Ben ik benieuwd naar.

De voorzitter: Ja, dus dat is ... Dank voor deze inbreng. Ik had zelf even het plan om zelf door te gaan zeg maar al naar de moties. Maar het is denk ik inderdaad goed om ... Ik zag al wel wat in de chat, wat enthousiaste reacties op het dashboard. En ook mondeling hoorde ik ook al wel wat enthousiaste geluiden. Dus het gevoel wat ik heb is goed, maar inderdaad wel goed om even dit af te sluiten met een vervolg, daar ben ik het helemaal mee eens. Ja, ik ... Mijn gevoel is dat het dashboard op zich goed is. De heer Van der Meer heeft nog een aanvulling.

De heer Van der Meer: Ja, voorzitter, ik heb net al gezegd, het idee van dat dashboard lijkt mij heel erg goed. Ik heb net als de heer 't Lam er behoefte aan dat dat wordt geconcretiseerd van hoe gaat het er nu uitzien. En ik denk dat onze rol, wij nemen geen beslissing als auditcommissie over het al of niet invoeren daarvan. Maar onze rol is denk ik wel om de kwaliteit van de informatie te beoordelen. En het lijkt mij dus een goed idee om een uitwerking ervan wel nog een keer in de auditcommissie langs te laten komen, om te kijken of wij daar relevante informatie in herkennen.

De voorzitter: Ja, oké. Dan denk ik, dat kan sowieso geen kwaad. En dan kunnen we het daarna doorgeleiden naar bestuur en middelen. Dan ... Ja, ik zie ook allemaal instemming. Dus ik denk ...

De heer Goud: Ja, dat was het plan ook. Dit wilden wij vooral ook gebruiken als reflectie, om daarop door te kunnen gaan. Dus om dat meer te concretiseren, wat ik aangaf, met het onderzoekscentrum Dre... Ons onderzoekscentrum. Om daar ook het ... Om dat te operationaliseren en vervolgens ook met de digitale clubs, noem ik het maar even, waar we de planning en control producten mee maken. Van hoe kan dat er nou echt uitzien zoals het een dashboard is, zodat het overzichtelijk is. Met hen gaan we in gesprek daarover. En als we daar een verdere uitwerking hebben, dan lijkt het me een goed punt dat we daarmee terugkomen.

De voorzitter: Ja oké, dank je wel. Super gedaan. En ja, ik denk dat jullie met veel interesse nog even blijven luisteren. Even kijken, dan gaan we nu echt door naar het andere gedeelte van ... Even kijken. Ja, oké. Nog wat vragen her en der. Dan gaan we door naar het andere stuk over de uitwerking van de motie. En is dit nou de goede reflectie? Nou, ook daar is in de chat al een beetje een voorschot op gegeven. Jan

Willem Boersma, de heer Boersma, die zegt, ja, dat is wel wat anders. Ik zou hem graag het woord willen geven als eerste. Van joh, hoe ziet hij dat voor zich?

De heer Boersma: Ja, voorzitter, dank u wel. Nou ja, ik vond het op zich een prima verhaal hoor. En het is heel goed om weer eventjes vooruit te kijken. Maar het was inderdaad, wat terecht werd opgemerkt, niet een antwoord op de vraag vanuit de begroting. Want dat was eigenlijk meer gewoon op basis van de begroting constateerde dat het gewoon lastig is om, nou ja, om zeg maar budgetten en indicatoren aan doelen te koppelen en daar dan ook uiteindelijk keuzes in te maken. Of vooraf te kunnen bepalen van, nou is dit nou wat we met elkaar willen? Het blijft wel een heel lastig ding, want ik zag de memo voorbij komen over de ... Wat was het, vanuit de SP, met als voorbeeld de griffie. Het ene modelletje, als je het gewoon het korte stukje, en de andere de uitwerking. Nou ja, ik denk als ik daarnaar kijk, dan zou wat mij betreft de begroting daar ergens tussen moeten zitten. Want als we allemaal alle onderdelen op het niveau gaan doen van die uitwerking van de begroting van de griffie, ik denk dat we dan een verdubbeling krijgen van de begroting ongeveer. Maar de vraag is wel, en hoe gaan we nou met elkaar dan of iets meer indicatoren benoemen, of kijken hoe we nou die budgetten wat inzichtelijker krijgen. Want dat is ... Ja, dat is altijd lastig met de huidige begroting, om dan precies te kunnen beoordelen welk budget nou toegerekend wordt aan welke doelstelling. Dus dat was de achterliggende vraag van de motie. En ik heb niet eigenlijk het idee dat we daar nu al heel veel verder in zijn. Maar goed, laten we het daar maar over hebben dan.

De voorzitter: Nog anderen hier in aanvulling hierop? Dan ... Ik ga niet echt ... Ik kan helaas niet iedereen langs gaan. De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja, voorzitter, ik had al aangegeven dat ik er ...

De voorzitter: Ja, klopt ja.

De heer Van der Meer: Graag iets over wil zeggen vanuit ...

De voorzitter: Ja, en de heer 't Lam ook. Sorry.

De heer Van der Meer: De behoefte om wat meer te kunnen sturen als raad, en wat meer keuzes te maken die ook een financiële vertaling krijgen. Ik denk dat daar ... Ik heb er even over na zitten denken. En ik heb, ik zal het kort presenteren, een lijstje van acht punten van het soort informatie wat idealiter nodig zou zijn voor de raad. Ten eerste, en daar gaat de motie over, heldere en zo meetbaar mogelijke doelen. Daar hoort wel een voetnoot bij dat de doelen niet altijd heel erg concreet te maken zijn natuurlijk. Als je het beleid hebt om in overleg met de bewoners van stadswerven te gaan praten over groen in de wijk, dan weet je niet van tevoren precies wat er uit gaat komen. Dus je kunt niet meteen resultaatcriteria opstellen. Maar dat is het eerste, zo meetbaar mogelijke doelen. Twee, een concreet beeld waar het geld aan besteed wordt. Dus het onderscheid wat de SP suggereert om taken en activiteiten te onderscheiden. Onderscheid tussen personeel en materiaal. Het onderscheid tussen dingen die voor langere tijd vastliggen en die op kortere termijn kunnen worden gewijzigd. Dat soort

onderscheidingen is erg belangrijk. Drie, zicht op de mate van doelbereiking. Daar zie ik dus de link met het dashboard. Maar ik zou zo'n dashboard graag voor de begroting als geheel willen hebben, niet alleen voor de agenda 2030. Vier, lijkt me heel erg belangrijk, als doelen niet bereikt worden een analyse daarvan. Hoe komt dat dan? Ligt dat aan externe omstandigheden of komt dat omdat we het verkeerde beleid voeren? Of dat we niet genoeg beleid voeren? Het maakt nogal iets uit voor hoe je wilt bijsturen. Vijf, zicht op onbedoelde effecten van het beleid. Die treden ook weleens op, en die moeten we in de evaluatie en besturing natuurlijk meenemen. En zes hoort daarbij, een analyse van die onbedoelde effecten. Waar komen die uit voort? Ligt dat aan het beleid of ligt dat ergens anders aan? Zicht ... Oh dat zei ik al. Punt 7, zicht op wat op korte of op langere termijn beïnvloedbaar is. Wat zijn de knoppen waaraan je kunt draaien? En acht, zicht op mogelijke maatschappelijke consequenties van bezuinigingen, als je die zou willen doorvoeren. Nou ik begrijp best dat dat een heel ideaalplaatje is. Maar ik zou dat toch graag willen meegeven. Omdat naarmate meer dat soort informatie voor de raad beschikbaar is, er veel beter politiek gestuurd kan worden, ook op geld. Dank u wel.

De voorzitter: Dank je wel. Dat is uitgebreid. Ik hoop niet dat iedereen zo ... Dan zitten we hier nog wel even. Maar dank.

De heer Van der Meer: Ik hoop niet dat dat een diskwalificatie van de inhoud is, voorzitter.

De voorzitter: Nee, nee, nee, dat weet u wel. Dan ga ik door naar de heer 't Lam.

De heer 't Lam: Daar ben ik weer, voorzitter, ik moest even aan de knopjes zitten. Een half jaar geleden heeft de raad unaniem die motie SMART-begroten vastgesteld. En die motie is kort maar krachtig, inzicht in budgetten en meetbare doelstellingen. Alleen niemand heeft dat toen, ik heb dat althans niet kunnen terugvinden, bij verteld wat daar dan het beeld bij is waar we naartoe moeten zien te komen. Ook de indieners niet. De heer Boersma heeft nu net wel even de motie aangehaald. Maar de ChristenUnie/SGP diende hem in, maar wat precies het beeld is heb ik van hen ook niet gehoord. Mijnheer Van der Meer doet dat wel, die heeft acht punten maar liefst. En volgens mij hangen zeven punten af van dat ene punt, namelijk een concreet beeld. Als u weet waar het geld aan besteed wordt in de begroting, dan kan je er ook makkelijk meetbare doelstellingen aan hangen. En vervolgens, als je die doelstellingen hebt, kan je aan het eind van het jaar ook zien of er afwijkingen zijn, en kan je analyses maken op die afwijkingen. Zo gaat dat ook verder met de andere punten. De SP heeft al kort na het vaststellen van die motie aangegeven, aan de hand van een voorbeeld wat wij bij de begroting hadden gevraagd om dat eens uit te werken, ga nou de begrotingsproducten eens uitwerken in taken en activiteiten. En dat hoeft je helemaal niet zo gedetailleerd te doen zoals misschien nu bij de griffie is gebeurd. Maar zoek daar nu de belangrijkste taken en activiteiten bij, en daar kan je dan ook doelstellingen aan formuleren. Dat was ons idee. Ik ben eigenlijk benieuwd hoe anderen er dan tegenaan kijken als zij een beter beeld willen hebben. Hoe willen zij dat gerealiseerd zien, zodat we daar ook eens voorbeelden van kunnen uitwerken. Want anders blijven we een beetje praten en zijn we over een half jaar weer bij een begrotingsbehandeling en hebben we eigenlijk niks gedaan met de motie die eigenlijk wel een hele goede bedoeling had. Dus ik daag de

anderen een beetje uit om te vertellen van, wat willen zij nu precies? Mijnheer Van der Meer heeft dat gedaan, maar voor de rest blijft het me allemaal wat vaag.

De voorzitter: Oké. Ik weet niet ... De heer Polat.

De heer Polat: Dank, voorzitter. En ook dank aan mijnheer 't Lam, hij heeft natuurlijk wel een belangrijk onderdeel van die motie heeft hij naar voren gebracht. En dat is eigenlijk van, hoe gaan wij de begroting zo SMART opzetten dat wij gewoonweg op elk moment kunnen zien of wij gewoonweg aan voldoen de doelstellingen die wij '...' of we daaraan voldoen. En of wij gewoonweg in de tussentijd bijvoorbeeld dat er gewoonweg een bepaalde cyclus, de P&C-cyclus, dat daar gewoonweg bepaalde bijsturing zou kunnen gaan plaatsvinden. Dus wat dat betreft vinden wij het ook wel een goed idee om gewoonweg niet alleen agenda 2030 als onderdeel te nemen voor het dashboard, maar ook voor de begroting zelf dat daar gewoon ook concreter naar een doel ... Dat er een soort dashboard komt waarbij we dit kunnen volgen. Of dat gewoonweg over het beleid daarvan is gedefinieerd en ook in werking is, dat dat ook werkt. En dan kunnen we daarna gewoon op elk moment kunnen we daarop anticiperen. En dan kunnen wij ook natuurlijk met het college gaan praten of dat het gewoonweg goed is gegaan of dat het niet goed is gegaan. Wat mijnheer Van der Meer ook heeft aangegeven in zijn analyse van hoe je dan tegen het dashboard aan moet gaan kijken. Dat is onze visie. Dank.

De voorzitter: Oké. Dan nog anderen hierop? De heer Noldus.

De heer Noldus: Ja, voorzitter, dank. Even kort vanuit onze kant. We kunnen ons wel voor een belangrijk deel aansluiten op wat eerder ook door de ChristenUnie/SGP-fractie is ingebracht, volgens mij. Dat gaat vooral om de realisatie en de uitnutting te koppelen aan de beleidsdoelen die gesteld worden. Dat is volgens mij een relatie die er nu niet ligt in de begroting. Dus ik denk dat het vooral ook interessant is, en volgens mij roept daar de motie ook vooral toe op, om die koppeling te realiseren. En het tot op heel detailniveau uitwerken van alle budgetten voegt daar niet zo heel veel aan toe. Kijk, ik kan me voorstellen dat er een aantal vraagstukken zijn die wat meer uit gespecificeerd moeten worden. Ik denk dat het dan ook vooral zaak is om daar of tijdig ook het verzoek te doen op die, welke punten dat dan zijn, of daar alsnog technische vragen over te stellen. Maar ik denk als die begroting, die tot op uitvoeringsniveau, op medewerkerniveau, op urenniveau is gespecificeerd, is een begroting waar we met elkaar niet doorheen kunnen akkeren. Dus ik denk dat we daar wel wat praktische invulling daartoe nodig hebben. Dus ik zou hem vooral willen koppelen aan de ... De begroting koppelen aan de beleidsdoelen die elders gesteld worden, zodat we ook de groene vinkjes die we vaak terugzien. Of ik weet nou niet meer of het groene vinkjes waren, of in ieder geval iets. Maar dat er een beleidsdoel is afge... Of volgens mij een stoplicht. Ik weet het eigenlijk niet eens meer hoe we dat ook alweer doen. Maar dat daar ook een beetje beleving bij zit, waarom is dit nou afgerond en ingevuld. Volgens mij is dat de '...' achter de motie.

De voorzitter: De heer Noldus, vraag van de heer 't Lam. En ook nog een handje van de heer Besseling. Maar de heer 't Lam heeft echt een vraag aan u specifiek.

De heer 't Lam: Dank u, voorzitter. Volgens mij geeft mijnheer Noldus nu een wat andere uitleg aan de motie dan dat er letterlijk instaat. Want daar gaat het om inzicht in budgetten en het aangeven van meetbare doelstellingen, en niet het verklaren van de vinkjes. Want dat is meer iets wat je volgens mij bij de jaarrekening doet. En ik heb ook niet gezegd dat we de begroting oneindig moeten gaan uitsplitsen. Ik heb gezegd zelfs van, ik heb dat voorbeeld van de griffie, dat zou best wat minder ver uitgesplitst mogen worden dan dat ze daar gedaan hebben. Het gaat natuurlijk om de dingen die beïnvloedbaar zijn, dat je die eruit haalt. En dan kun je ook keuzes maken op het moment dat er bezuinigd moet worden of op het moment dat je meer wilt investeren in bepaalde onderdelen. Stel dat je zegt dat de griffie, we willen de dubbele hoeveelheid voorlichting doen. Nou dan kan je aan de hand van zo'n specificatie meteen zien dat er dan €48.000 bij moet. Een wat simpel voorbeeld, maar ik heb geen andere voorbeelden, omdat de twee andere producten die ik gevraagd heb niet zijn uitgewerkt. Dus ik moet het doen met de griffie als voorbeeld. Tot zover even een reactie op de heer Noldus.

De heer Noldus: Ja, voorzitter, kan ik daar nog op reageren? Ik snap dat op zich. Maar om bij het voorbeeld van die €48.000 te blijven, dat zegt mij dan niet per se iets als dat ook niet is gekoppeld aan de uitvoering, aan de ... Het realiseren van het geld überhaupt voor bedoeld was. En in de motie staan wel een aantal aspecten, ook bij de overwegingen, dat andere grote steden de doelstellingen koppelen aan budgetten en indicatoren. Dus nou, dat lijkt mij iets nuttigs om op aan te sluiten. Dat is eigenlijk wat ik met mijn betoog probeer aan te geven. En ook in het dictum. U haalt eruit, inzicht in de budgetten. Mijn accent ligt op de meetbaarheid van de doelstellingen. Wat precies de paar woorden daarvoor zijn. Dus dat is eigenlijk het accent wat wij daar graag aan mee zouden willen geven.

De voorzitter: Dan de heer Besseling.

De heer Besseling: Ja. Dank u wel, voorzitter. Ik wilde in dit kader even wijzen op het belang van het instrumentarium of het stuk dat heet: kiezen, sturen, verantwoorden. Dat is een stuk wat naar u als raad gaat, één keer in de vier jaar, bij de start van een nieuw college en raadsperiode. En dat is ook de start voor zeg maar, hoe ziet de begroting er de komende vier jaar uit. Daarin wordt u gevraagd, bent u het eens met deze begrotingsprogramma's en bent u het eens met de doelstellingen die aan deze begrotingsprogramma's hangen? Zijn die wat u betreft meetbaar genoeg? Dat zijn eigenlijk vragen die allemaal heel expliciet terugkomen in zo'n document. Nou kijk ik een beetje met een schuin ook naar mijn collega Sebastiaan, misschien weet hij daar nog iets over te duiden, want die is één van de stemmers geweest volgens mij. Maar ik denk dat het nu 3 jaar geleden, 3,5 jaar geleden bijna, niet een heel groot discussiestuk in de raad is geweest. Maar dat is de rede waarom we die kiezen, sturen, verantwoorden ook één keer per 4 jaar maken, is eigenlijk exclusief de vraag aan u stellen, is dit wat u betreft, deze indeling van de begroting, met begrotingsprogramma's, met doelstellingen, zijn die meetbaar genoeg, zijn dat er te veel of te weinig. We hebben ook heel expliciet in deze begroting, als ik het goed zeg, drie à vier doelstellingen hebben we het begrotingsprogramma ingevoerd. Waarmee je in totaal op een stuk of 25 doelstellingen komt. Stel dat je dat zou willen koppelen aan product, wat ik hier sommige mensen ook hoor opperen, dan zit je al snel op 200 doelstellingen. De vraag is, hoe omvangrijk dat is

en hoe meetbaar dat uiteindelijk wordt, zowel in het registreren en rapporteren als u als raad het hoofdlijnen inzicht te geven in dat soort doelstellingenprogramma's. Dus wat ik in ieder geval wil meegeven is dat we, zeker als de GRD-transitie doorgaat, dan krijgen wij echt wel weer een wat andere begroting. Dan krijgen we zo'n 70-80 miljoen aan structurele kosten erbij. Dat zal zich op een bepaald moment in kalenderjaar 2022 realiseren. Nou dat valt natuurlijk weer samen met de verkiezingen en de nieuwe collegeperiode. Dus dat lijkt mij een heel logisch moment om de zaken die nu door verschillende fracties worden ingebracht op te sparen voor zo'n nieuwe periode kiezen, sturen, verantwoorden. En wellicht, Sebastiaan, wil jij daar nog iets op toevoegen?

De heer Goud: Ja, ik kan daar nog wel wat reflectie op geven ook. Ik denk dat het inderdaad een goed punt is. Aan het begin van deze periode, volgens mij is het 2018 of 2019 geweest, hebben we ook met een raads werkgroep, waarbij volgens mij leden van uw auditcommissie, aan indicatoren gewerkt die gekoppeld zijn aan de begrotingsprogramma's. Juist om de doelen te meten. Nu is het zo dat de doelen voor deze coalitieperiode soms goed kwantificeerbaar zijn, zoals bijvoorbeeld 4000 woningen, 4000 banen, en soms minder goed kwantificeerbaar, maar meer kwalitatief van aard zijn. En dat gesprek zijn we toen aangegaan. En toen hebben we ook gezegd, oké dan maken we een selectie wat we denken, eigenlijk ook een dashboard, maar meer operationeel, per begrotingsprogramma wat de goede zaken aangeeft. Nou ja, bijvoorbeeld in het programma '...' bedrijven Dordrecht worden de cijfers van de bouwmonitor elk jaar meegenomen. Dus daar wordt eigenlijk heel concreet gemeten, hé het doel is 4000 woningen, waar staan we nu? Nou we hebben het ook in de perspectiefnota vorig jaar geschetst, dat we daar dan feitelijk wat in achterlopen en wat de redenen daarvoor zijn. Dat ze in ieder geval straks wel in aanbouw zijn. Dus dat is een duidelijk kwantificeerbare doelstelling die we eigenlijk gewoon nu al monitoren. Niet op alle onderdelen is dat even makkelijk, juist omdat ze soms ook kwalitatief van aard zijn. Maar dat is wel een reflectie wat ik eigenlijk wil meegeven, want dat hebben ook dus met leden van uw oude commissie al gedaan. En het lijkt me heel goed als we dat bijvoorbeeld volgend jaar weer doen met de nieuwe periode, om de nieuwe operationele indicatoren daarin samen te stellen. Ander punt misschien nog wel is ook op het punt van SMART-begroten. Het is altijd in de aandacht, elk jaar bij de begroting. En vorig jaar hebben we ook voor het eerst bijvoorbeeld beleidswensen duidelijk in kaart gebracht in de begrotingsprogramma's. Dus wanneer de activiteiten per begrotingsprogramma's benoemd zijn, is er duidelijk gezegd, hé dit is bijvoorbeeld beleidswens 14, nou dat is deze en deze activiteit, die kost zoveel geld dit jaar en volgend jaar en het jaar daarna. Dus die zijn juist al met een eerdere motie al SMART in beeld gebracht, zover als mogelijk vaak ook is. Dus er zijn ... Een stukje reflectie. Er zijn dus geen nieuwe onderwerpen, volgens mij zijn we daar al continu mee bezig.

De voorzitter: Helder. Ja, ik denk dat het in ieder geval vanuit de auditcommissie nu voor de afdeling wel duidelijk is. Tenminste, niet helemaal ... In ieder geval welke richting gewenst is. En ik denk bij het laatste punt heb je ook gewoon verschil van inzicht, wat ook goed is om te weten denk ik voor jullie. En ja, ik denk, dat dashboard gaan we verder uitwerken, komt terug. Ja, de motie zelf. Ja, dat is denk ik goed om dat

weer is, zou ik willen voorstellen, om die door te geleiden naar de commissie. Om gewoon daar ook te spreken, joh hoe vinden we het gaan en ... De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Nee eens, voorzitter. Ik denk alleen dat de aanwezige ambtenaren de opmerkingen die hier gemaakt zijn mee kunnen nemen en daar misschien nog in deze periode als iets mee kunnen in de toelichting op de begroting en dat soort dingen. En in elk geval vast in hun achterhoofd kunnen houden voor de start van de nieuwe collegeperiode.

De voorzitter: Ja.

De heer Van der Meer: Wat Besseling het net over had.

De voorzitter: Ja, ik ... Helder, dank je wel. Ik wil toch echt even doorgaan, want anders wordt het echt te laat.

7. Raadsinformatiebrief Stand van zaken Herijking gemeentefonds – Raadsinformatiebrief

De voorzitter: Dan ga ik door naar agendapunt 7, dat gaat over de raadsinformatiebrief stand van herijking gemeentegrond.

De heer Van Vliet: Zal ik heel kort ...

De voorzitter: Ik weet niet, Cor, of dat ... Ik weet niet hoeveel tijd je eigenlijk nodig had hoor hiervoor. Ik weet niet of het heel lang is?

De heer Van Vliet: Nou eigenlijk geen.

De voorzitter: Oh.

De heer Van Vliet: Dus geen wordt dan 1 minuut. Want het is inderdaad een raadsinformatiebrief die het college heeft gedeeld met uw raad om actief te informeren. Nou dat is gebeurd. Volgens mij heeft u zelf verzocht, of is in de commissie bestuur en middelen verzocht om hier te agenderen.

De voorzitter: Ja, ja.

De heer Van Vliet: Ik heb verder geen andere toelichting op dat stuk als wat in het stuk staat. Ik denk goed om één actualiteit toe voegen. De bal in het hele proces ligt momenteel bij de ROB voor een advies. Nou weet ik spontaan ... Raad van Openbaar Bestuur, sorry voor de afkorting. Om een advies aan het ministerie te doen over het voorstel wat er ligt. De ROB heeft voordat zij advies geeft gemeend eerst vragen te moeten stellen aan het ministerie over de hele herijking, omdat ze een heel aantal dingen niet goed kunnen volgen. En dan gaat het vooral over de uitkomsten. Dus dat is hoe het proces nu loopt. Het ministerie moet die vragen beantwoorden, waarna de commissie ROB alsnog met een advies zal komen over de voorgestelde herijking. En als dat is gebeurd dan komt vervolgens formeel de VNG in positie om vanuit haar positie

advies te geven. Dus die, ja, die tussenstap wordt eigenlijk gemaakt ten opzichte van het document wat met u is gedeeld. Want daar stand die tussenstap nog niet in, en werd ervan uit gegaan dat de ROB in één keer tot haar advies zou komen, en zou nu eigenlijk de VNG al aan zet zijn in deze tijd. Dat vertraagt dus iets. Maar ik heb er verder geen toelichting op, dus bij dezen. Ik ben benieuwd wat er eventuele vragen zijn, dan kan ik daar proberen op in te gaan.

De voorzitter: Ja zeker, de heer 't Lam.

De heer 't Lam: Voorzitter, in de commissie bestuur en middelen heeft de vertegenwoordiger van beter voor Dordt gezegd dat hij een aantal, en ik zie hem al in beeld, een aantal vragen van technische aard had en of dat we dat konden doorspelen naar de auditcommissie. Ik heb zelf daar nog schriftelijk wat technische vragen aan toegevoegd. En ik had begrepen van de griffier dat we daar vanavond antwoord op zouden krijgen.

De heer Van Vliet: Kan. Ik kan het ook nog op schrift doen, dan duurt het minder lang. En ik denk ook dat het heel technisch wordt als ik dat vanavond doe. Dus ik kan op hoofdlijnen reageren. Het waren bij elkaar ook een hoop detailvragen, ja, die ik nu niet paraat heb en die ik niet allemaal beantwoord. Maar misschien dat er een aantal uitgehaald kunnen worden waar ik algemeen op kan reageren? Ik zie hem staan.

De voorzitter: Mag ook schriftelijk. Oké. De heer Wringer.

De heer Wringer: Ja. Dank, voorzitter. Ja, ik had getracht om dit te agenderen in de auditcommissie. Want we hebben afgelopen jaar een paar keer gehoord dat we als 100.000 plus gemeente positief zouden uitkomen uit de herijking van het gemeentefonds. En nu blijkt het een negatief getal te zijn, terwijl andere steden zoals Breda en Leiden er wel heel erg positief uitkomen. Dus ik vroeg me af, waar zit dat in? Maar belangrijker nog is, hoe kunnen we dat omdraaien naar een positief ... In ieder geval een nulwaarde, in plaats van min €13 per persoon. Dus kunnen we nog iets doen? Of kunnen we vast maatregelen nemen zodat we dat in de toekomst kunnen herstellen?

De heer Van Vliet: Nee, daar kan ik wel op hoofdlijnen ... Daar kan ik ook schriftelijk op terugkomen. Op hoofdlijnen wel wat over zeggen. Als er verdeeld wordt zijn er plussen en minnen. Dus als iemand een plus heeft, heeft er ook altijd iemand een min. Dus dat in zijn algemeenheid. Het klopt inderdaad dat de verwachting was dat 100.000 plus gemeenten goed zouden uitkomen in zijn algemeenheid. Dus dat is een algemene aanname. Je ziet ook dat die aanname nog steeds waar is. Want het merendeel van de 100.000 plus gemeenten heeft ook daadwerkelijk voordelen. Maar je ziet wel dat er in het proces daar ook wel iets op is bijgestuurd en dat het dus evenwichtiger is geworden en dat er eigenlijk in alle groepen voor- en nadeelgemeenten zijn, maar dat het in de categorie 100.000 plus vooral voordeel is. Maar ook enkele nadeel. En Dordrecht blijkt één van die enkele nadeel te zijn. In het memo is geduid waardoor wij denken dat Dordrecht nadeel ondervindt. Het is heel erg lastig om algemene uitspraken te doen over, waarom heeft gemeente één een voordeel en twee een nadeel. In de raadsinformatiebrief is geduid waardoor wij denken dat Dordrecht een nadeel heeft. Het

is vervolgens de vraag of dat je daar heel actief nog iets aan moet doen om dat te keren. Dat is natuurlijk wat momenteel de noordelijke gemeenten, om het maar even zo samen te vatten, doen. Die hebben echt fors nadeel, dan kan je wel in een factor tien denken in sommige gevallen ten opzichte van de €13 die in Dordrecht wordt ondervonden. Daar wordt heel actief een lobby opgezet. Uit de raadsinformatiebrief die wij hebben gestuurd, ja, zien we niet hele concrete aanleidingspunten waarom dat in Dordrecht ook succesvol zou kunnen zijn als je het overweegt. Omdat het, ja, €13 is in de marges waar we over spreken, dat zit in het eerste ingroeijaar. Dat krijg je gelijk voor je kiezen en moet je verwerken. Dus is in de wereld van de statistiek waar de ministerie eigenlijk mee rekent een verwaarloosbaar verschil. Alleen als dit werkelijkheid wordt, is het voor Dordrecht wel 1,5 miljoen nadeel. Ja, dat zou ik niet verwaarloosbaar noemen, maar dat is natuurlijk, ja, de wet van de grote getallen. Dus dat is een algemene reactie. Dus uw vraag is eigenlijk heel moeilijk te beantwoorden. Ik heb ook daar niet een heel veel concreter antwoord op als wat ik nu ook al geef. Dus dat zal ook schriftelijk niet veel beter worden. Daar kan je je heel erg in verdiepen, dan kan je het vaak in al die kengetallen, dat zijn er 63, in al die verdeelmodellen en al die euro's kan je nog wel verklaringen vinden. De hoofdverklaring lijkt te zijn dat men de gemeenten met een sociaal zwakkere structuur, waar je zou verwachten dat dat meer geld oplevert, juist in de verdeling minder geld oplevert. Dat is wel één van de hoofdbewegingen die erin zit. En dat is misschien ook wel precies de beweging waar de ROB nu vragen over stelt. Dat begrijpen zij ook niet goed. En dat is ook de fase waar we ons nu in bevinden. Dus het college, nou ja, heeft dat verwoord zoals dat is verwoord in die raadsinformatiebrief. We zijn ... We houden onze oren en ogen open en we sluiten ons aan bij lobby's die ons belang behartigen. Maar het college is niet actief op zoek naar het wezenlijk keren van die €13, omdat er, ja, er is niet een heel duidelijk aanleidingspunt of een element voor wat je daarvoor zou kunnen gebruiken. Dus in die zin, ja, staan we niet voor op de Bühne om ons gelijk te halen. Ja, dat is dus in het geheel ook niet zo heel onlogisch. Want €13 nadeel, ja, is 1,5 miljoen. En dat is echt veel geld, maar het is wat anders als die gemeenten in het noorden van het land waar je er een nul achter kan zetten achter die 13. Dus dat is de afweging inderdaad.

De heer Wringer: Ja, ik begrijp het. En ik snap ook wel dat het een voorstel is en dat er nog veranderingen in kunnen optreden. Dus dat is even afwachten. Ja, als we er verder niet zo heel veel aan kunnen doen is dat spijtig. Maar, ja.

De heer Van Vliet: Zeker spijtig.

De heer Wringer: Ja. Dank je.

De voorzitter: De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Sorry, noemde u mij?

De voorzitter: Ja, ja.

De heer Van der Meer: Oké. Ja, ik verstand het niet helemaal goed.

De voorzitter: Sorry.

De heer Van der Meer: Ja, ik had ook een vraag over of er een inschatting bestaat van hoeveel dit voorstel nog kan gaan veranderen. Dus dat gaat om het resultaat ervan. Het gaat ook bijvoorbeeld, dat vind ik ook wel een interessante, over wat erin staat over de koppeling van de inschatting van de eigen belastingcapaciteit aan de WOZ-waarde. Dat kan denk ik allemaal consequenties hebben, zelfs voor onze groeistrategie. Dus de vraag is even hoe zeker deze richting is? Is daar iets over te zeggen?

De heer Van Vliet: Ja, de OZB-kant laat ik liggen. Daar vroeg de heer 't Lam ook naar. Dat wil ik u niet aandoen op dit tijdstip nog. Dus die techniek zal ik in de vragen meepakken. In zijn algemeenheid kan ik er wel wat over zeggen hoe zeker is het nu? Ja, ik heb hiervoor bij de gemeente Rotterdam gewerkt, die beginnen altijd aan een lobby achteraf. En tot op heden is de G4 altijd heel succesvol geweest in nog iets keren in deze verdeling. Dat zou ten nadele zijn van alle anderen. Ja, als ze dat lukt, dan je nog een paar euro's slechter uitkomen. De lobby die vanuit de noordelijke gemeenten wordt gevoerd, ja, die ... We proberen allemaal wel ergens dat daar ook nog iets gaat gebeuren. Daar hintte ROB al op, daar hint het ministerie eigenlijk zelf eigenlijk al bijna op. Ja, dat zal ook zijn effect hebben. Wat een heel belangrijk element wat ik nog niet heb gezegd. Ja, de oplossing van het probleem is niet als gemeenten bekvechten over hoe de taart verdeeld moet worden. Want dan heeft de ene een paar euro meer en de ander weer een paar euro minder, en dan krijg je weer een nieuwe dynamiek. De oplossing voor gemeenten is dat die taart groter wordt, en dat is ook de inzet van het VNG in het geheel. Niet herverdelen zonder een grote taart, want anders is het verschuiven van problematiek, en heeft de ene gemeente toevallig weer iets meer en de ander weer iets minder. Die taart moet ook groter, zodat per saldo de nadeelgemeenten vanuit dat perspectief ook voordeel hebben. En dan zou je natuurlijk nog steeds relatief minder voordeel hebben als die anderen, maar dat is een hele belangrijke. Dus dat in zijn algemeenheid op dat deel van uw vraag. En dan in relatie tot de groeiagenda. Ja, in die relatie is de herverdeling eigenlijk positief in zijn algemeenheid. Want de verdeling wordt globaler, meer gericht op eenduidige kengetallen. En inwoners worden wat meer beloond nog in het model. Dus groei gaat zich nog meer uitbetalen als dat we altijd al zeiden. Maar dat ... Ja, dat is fractioneel. Maar de hoofdbeweging is in ieder geval niet contrair aan de groeiagenda, maar versterkt eigenlijk het belang van de groeiagenda. Omdat de verdeling globaler wordt, meer gericht op inwoners.

De voorzitter: Oké, oké. Dank.

De heer Van Vliet: De OZB kom ik dan op terug bij de heer 't Lam zijn vragen.

De voorzitter: Ja, ja. Ja, dat heb ik ook gezien ja. Ja, ik moet echt gaan afronden. Mevrouw Van den Bergh.

Mevrouw Van den Bergh: Ja, voorzitter. Ja, ik had ook even een aanvulling daarop. Want ik zag ook in de stukken, de hoofdpunten herijking gemeentefonds. De herijking leidt tot de volgende uitkomsten, onder andere het belang van het aantal inwoners neemt bijvoorbeeld nog verder toe. Ik neem aan dat dat ... Dat hangt dus inderdaad,

wat u net al zie, samen met die groeiagenda, dat we meer inwoners moeten hebben. Dat zal helpen bij wat wij van het Rijk gaan ontvangen. Zet zich dat ook voort? En een andere vraag, want dat inderdaad van hoe zeker is dat dat toch bestendig is dat je groter groeit en meer wordt? En een ander iets. Er is ook de beweging, maar dat is misschien meer politiek, maar van de raden in verzet, die ook samen met de VNG zorgen dat die koek groter wordt vanuit het Rijk naar gemeenten. En daar sprak ook wethouder Verheij uit Alblasterdam. En toen vroeg ik mij af ... Die brak ook een lans voor de koek groter maken vanuit het Rijk. En ook aan de bevoegdheden van gemeenten om zelf hun zeg maar hun belastingen beter te beheren. Mijn vraag is, is dat een soloactie vanuit Amsterdam. Of trekken we ook uit als Dordt, Drechtsteden, Dordrecht en Drechtsteden, trekken we ook meer gezamenlijk op binnen de VNG en naar het Rijk toe? Dat was mijn vraag.

De heer Van Vliet: Daar kan ik heel kort op antwoorden. Ja, dus die ... Volgens mij zei ik zojuist ook. De bewegingen in de herverdeling van het gemeentefonds maakt het belang van inwoners nog groter dan als het al is. Dus versterkt eigenlijk het belang van een succesvolle groeiagenda, en maakt de opbrengst daarvan ook groter. En ja, de lobby waar u aan refereert, waar de heer Verheij ergens opdook, ja, dat is de lobby die dit college ook overal voert. En dat kunt u in de stukken denk ik ook de laatste jaren overal terugzien, dat ook wij daar volop in meedoen, maar niet altijd op de eerste rij zitten. Omdat de financiële situatie in Dordrecht ook nog zo is, vooral vanuit het vermogen, ja, dat wij ook nog heel veel opties hebben om dingen op te lossen, waar heel veel andere gemeenten dat allang niet meer hebben. Dus we verkeren daar in gelukkige omstandigheden en we steunen die lobby volledig. Ik denk ook dat er eigenlijk geen gemeente is in Nederland die dat overigens niet doet. Dus dat is breed gedeeld. En het is nu afwachten of politiek gaat luisteren in Den Haag, denk ik. Of dat ze de gemeenten ...

De voorzitter: Dat is helder.

8. Voorbereiden vergadering 9 juni 2021 (bij fysiek vergaderen 16 juni)

De voorzitter: Dan zou ik door willen gaan naar punt 8, het voorbereiden van de volgende vergadering, die is op 9 juni. We hebben al wat punten staan, zeg maar. De accountant deelt zijn bevindingen. Tolerantie, die komt denk ik dan niet terug, want dat wordt dan meer een voorstel, raadsvoorstel. De nota lokale heffingen, die komt dan terug. Ik weet niet of er nog andere punten zijn die dan besproken zouden kunnen worden? Dan, ja, anders kunnen we die altijd sturen naar de griffie en dan kunnen we daarover hebben.

Mevrouw ...: Voorzitter?

De voorzitter: Ja.

Mevrouw ...: Mag ik even een vraag stellen aan mijn collega's. Kunnen we misschien proberen als we iets agenderen om het iets concreter te maken, zodat we niet in ellenlange blurverhalen zitten, waar ik eigenlijk weinig van kan volgen. Dat is niet

onaardig bedoeld naar iedereen hoor. Maar ik bedoel, volgens mij kunnen we dit ook smarter zeg maar, om het even vanuit de motie te stellen.

De voorzitter: Ik, ja, ben het ermee eens. Sowieso pak ik dat als voorzitter op. En ook, draai presentaties terug naar 5 minuten, zie ik al binnenkomen. Maar ik denk ook met de griffie, dat we even iets scherper de agenda zetten, en daar ben ik het wel mee eens. Ik vond het vanavond ook niet de meest ... Ja, het duurt gewoon te lang denk ik voor dit soort dingen. Dus dank voor deze input.

Tenslotte

9. Rondvraag

De voorzitter: Nog voor de rondvraag, nog dingen? Ik zie sowieso één punt staan, dat we het voor het laatst Cor van Vliet in ons midden hebben. Dat is natuurlijk wel iets heel bijzonders. Die gaat weg, dat is heel jammer. Want die gaat wel iets moois doen in onze regio als concerncontroller in de gemeente Sliedrecht. Maar in ieder geval wil ik hem denk ik namens iedereen echt super hartelijk bedanken voor zijn kundige presentatievaardigheden en voor al zijn werk wat hij gedaan heeft voor de stad, maar ook voor onze commissie en voor de raad. Ja, Cor, ik weet niet of je nog je last moment of fame in Dordrecht wil pakken nu?

De heer Van Vliet: Nou, ik wil u, de commissie ook, bedanken voor de mooie gesprekken die wij hebben gehad. Jullie hebben mij, maar ik denk ook mijn collega's en misschien ook wel de wethouder, maar daar hoeft ik me dan niet zo druk over te maken, aangescherpt en geholpen om ook denk ik u weer te helpen in, ja, uw raad in positie brengen. Volgens mij hebben we hier goede gesprekken. Soms is het taaie stof, maar soms is het ook nodig om taaie stof erdoor te akkeren om soms in een ander product resultaten te kunnen boeken als raad. En dat, nou, daar heb ik van genoten en dat ga ik in Sliedrecht ook zeker weer voortzetten met andere mensen. Maar u zult het met mijn opvolger straks moeten gaan doen en met mijn collega's.

De voorzitter: Ja, ja. Oké, dank. Echt heel erg bedankt. En nou, we gaan niet fysiek of geen zoenen, geen bloemen en dat soort toestanden. Dus dat is op zich ook wel lekker rustig, maar ook wel een beetje saai misschien. Maar nogmaals dank. En ja, dan zou ik de vergadering willen afsluiten. Dank je wel allemaal. Toch voor de rondvraag, de heer 't Lam.

De heer 't Lam: Sorry, voorzitter, dat ik nog even binnenva.

De voorzitter: Nee, dat is niet ...

De heer 't Lam: Maar ik had dat ook correct bij de griffier aangemeld van tevoren. Ik heb het vanavond al even over de stresstest gehad. Die hadden we vorig jaar omstreeks deze tijd. Door corona is er veel veranderd, en binnenkort krijgen we de laatste begroting in deze collegeperiode. En er is ook nog steeds een tekort berekend van 12 miljoen. Dus het nieuwe college, die krijgt straks te maken met een tekort van 12

miljoen, en wellicht kan dat door effecten van de groeiagenda wat teruggedrongen worden. Maar is het niet handig dat we als auditcommissie aan het college vragen om met een geactualiseerde stresstest te komen voor we besluiten nemen over de kadernota 2022 en de inzet van de Enecogelden? Zodat we een actueel beeld hebben waar we precies staan.

De voorzitter: Dat is een heldere vraag sowieso, Ja, ik denk dat we dat even ... Sowieso om dat nu direct te beantwoorden ... Misschien dat er al directe reacties zijn. Dat klinkt als een, in ieder geval niet als een raar voorstel, dat moet ik gelijk zeggen zeg maar als ik dit hoor. Ik zie een handje van de heer Besseling.

De heer Besseling: Ja, voorzitter, misschien goed om daar heel kort nog even iets over te zeggen. We hebben natuurlijk lang stresstesten gehad die twee keer per jaar inderdaad waren, die gebaseerd waren op een aantal indicatoren die inmiddels ook BBV verplicht zijn. Dus die zie je in iedere begroting en jaarrekening terugkomen in bijvoorbeeld een paragraaf financiering. De laatste stresstest is specifiek gericht op de groeiagenda. Zijn de onderbouwingen of de voorwaarden die zeg maar liggen onder de doorrekening van de groeiagenda, konden die ook extern gevalideerd worden? Volgens mij, tenzij ik het mis heb, was dat een eenmalige, nou, bijzondere soort vorm van stresstest. En ligt de vraag inderdaad open of je, of u als raad, en richting de accountant, opnieuw een bijzondere stresstestvraag wilt formuleren. Het ligt wat minder voor de hand denk ik om precies dezelfde stresstest als een jaar geleden te doen, want dat zijn ... Nou ja, dan zal je denk ik hetzelfde krijgen als wat toen geformuleerd is. Namelijk dat die onderbouwing voor de redeneringen die onder de groeiagenda liggen herleidbaar zijn.

De heer 't Lam: Maar vorig jaar toen we de stresstest deden, hadden we nog geen vooruitzicht van 12 miljoen tekort volgens mij. En die getallen zijn wel genoemd vorig jaar toen we de begroting 2021 vaststelden, maar ook vaststelden dat we toch maar geen bezuinigingsoperatie deden, omdat we vanwege corona en de groeiagenda mogelijk oplossingen zouden krijgen. Dus kan je dat in één of ander verband niet laten zien wat nu die effecten zijn? Het lijkt me ook wel handig als straks het nieuwe college een wat actueel beeld krijgt bij de collegeonderhandelingen.

De heer Besseling: Zeker. Er volgt natuurlijk eerst een kadernota straks. En die zal een actueel beeld geven over de getallen die u noemt. En tegelijkertijd volgt er nog iets sneller een jaarrekening die ook weer een bepaald resultaat zal geven. Dus mijn voorstel zou zijn, die krijgt u allebei ruim voor het zomerreces, om die even goed te bestuderen voordat u mogelijk tot een voorstel komt om een stresstestvraag bij een begroting. Maar uiteindelijk is dat natuurlijk aan u als raad.

De heer 't Lam: Oké, dank voor uw antwoord. Ik ben echter ook benieuwd naar de reactie van de collega's. Want met elkaar als politiek gaan we toch bepalen of we dat wel of niet willen, dan wel dat we dat aan de commissie bestuur en middelen over moeten laten.

De voorzitter: Ik wacht even af. Er zijn nog wel veel collega's in de vergadering sowieso. Bestuur en middelen zie ik voorbij komen. De heer Boersma.

De heer Boersma: Voorzitter, als we nog een stresstest doen, in welke vorm dan ook, dan lijkt me dat wel handig om die eerst in de auditcommissie te doen, en dan niet meteen in bestuur en middelen. Ik heb alleen nog niet zo'n beeld hoe die stresstest er nou precies uit zou moeten zien. Maar goed, daar zouden we even over door moeten denken. De stresstest die we destijds gehad hebben, vond ik wel aardig zicht geven op de risico's die we lopen. Dus het kan helemaal geen kwaad om er nog eentje te doen, en zeg maar ook richting een nieuw college.

De voorzitter: Ja.

De heer Boersma: Dus in die zin ben ik het wel met de heer 't Lam eens. Maar hoe dat er precies uit moet zien daar heb ik eigenlijk nog niet zo'n heel concreet beeld bij.

De voorzitter: Ik denk dat op zich de vraag van de heer 't Lam helder is. Ik denk ... Ik hoor de ambtelijke ondersteuning zeggen, joh een stresstest, dat is misschien veelgevraagd. Aan de andere kant is het wel een goede vraag vind ik ook, dat is mijn gevoel. En ik zie ook in de reacties hoor ik daar wel instemming over. Misschien dat het wel goed is om het volgende vergadering te agenderen. En dan zeg maar meer hoe we het gat gaan dichten en ook hoe we omgaan met dat grote verlies wat de heer 't Lam noemt. En dat we daar iets meer beeld en gevoel bij krijgen. Dat zou in ieder geval als eerste start al helpen. En als dat dan onvoldoende is, dan kunnen we nog verder zeg maar. Is dat een idee? Oké, dan doen we het zo. Dan excuus, de heer 't Lam. En bij deze alsnog hoop ik.

10.Sluiting

De voorzitter: En dan gaan we nu echt sluiten. Dank je wel.